

6. POPIS NAVRHOVANEJ STRATÉGIE, JEJ KVANTIFIKOVANÝCH CIEĽOV, VYBRANÝCH PRIORÍT ROZVOJA VIDIEKA A ZAHRNUTEJ ZEMEPISNEJ PLOCHY

(Druhá pomlčka článku 43(1) nariadenia (ES) č. 1257/1999)

6.1 NAVRHOVANÁ STRATÉGIA, KVANTIFIKOVANÉ CIELE A VYBRANÉ PRIORITY

6.1.1 ZÁKLADNÉ RÁMCE STRATÉGIE

Stratégia Plánu rozvoja vidieka SR pre obdobie rokov 2004-2006 vychádza z nasledovných základných rámcov:

- Realizácia udržateľného rozvoja vidieka v EU (nariadenie Rady ES č.1257/1999)
- Národné priority pre udržateľný rozvoj vidieka (Konceptia rozvoja vidieka SR do roku 2005)
- Definovania rozvojových potrieb vidieka

6.1.1.1 Realizácia udržateľného rozvoja vidieka v EÚ

Spoločná poľnohospodárska politika ES stanovuje pravidlá a postupy v oblasti poľnohospodárskej produkcie pričom druhým zásadným pilierom sa stáva rozvoj vidieka. Nariadenie 1257/1999 ustanovuje rámec podpory udržateľného rozvoja vidieka pričom opatrenia pre rozvoj vidieka dopĺňajú a sprevádzajú iné nástroje Spoločnej poľnohospodárskej politiky.

Princípy stratégie

V zmysle všeobecných podmienok stratégie rešpektuje základné princípy celkovej politiky EÚ:

- udržateľný rozvoj - zachovanie a obnova prírodného bohatstva, kultúrneho rázu a ekologickej stability krajiny a zvýšenie environmentálneho povedomia občanov a ich zapojovanie sa do rozhodovacieho procesu,
- rovnaké príležitosti - rovnaké príležitosti pre mužov a ženy sú rešpektované v jednotlivých opatreniach,
- dlhodobý účinok - posúdenie efektívnosti vynaložených prostriedkov v rámci dlhšieho obdobia,
- partnerstvo - princíp uplatňovaný pri tvorbe a implementácii plánu,
- informatizácia - podpora prepojenia a informovanosti v jednotlivých smeroch.

6.1.1.2 Národná politika v rozvoji vidieka

Globálnym cieľom národnej Konceptie rozvoja vidieka SR je Udržateľný rozvoj vidieckych oblastí.

Kľúčové národné priority Konceptie sú:

1. Rozvoj ekonomických aktivít vhodných pre vidiek (vidiecka ekonomika a zamestnanosť)
2. Ochrana životného prostredia a kultúrneho fondu (životné prostredie vidieka)
3. Zvýšenie kvality života vidieckeho obyvateľstva (kvalita života na vidieku)

Implementačná stratégia

Pre implementačnú stratégiu v oblasti rozvoja vidieka je definovaných 8 strategicky dôležitých oblastí:

- zabezpečenie pokračovania poľnohospodárstva v znevýhodnených oblastiach a zlepšenie príjmovej situácie poľnohospodárov hlavne v menej priaznivých oblastiach a tým pôsobiť proti ich odchodu z týchto oblastí,
- udržanie prírodného potenciálu krajiny a ochrana biodiverzity realizáciou stanovených poľnohospodárskych postupov,
- prispôsobovanie sa normám Spoločenstva v oblasti ochrany životného prostredia, hygieny a welfare zvierat,
- rozvoj konkurencieschopnej a environmentálne šetrnej poľnohospodárskej a lesníckej výroby,
- zvýšenie úrovne kvality spracovania, pridanej hodnoty, marketingu a rozvoja produktov poľnohospodárskej výroby,
- diverzifikácia činností a vytváranie podmienok pre stabilizáciu osídlenia vidieckeho priestoru,

- stabilizáciu vlastníckych štruktúr v poľnohospodárstve a lesníctve a rozvoj trhu s pôdou,
- zvýšenie absorpčnej kapacity cez odborné vzdelávanie subjektov vidieka.

6.1.1.3 Rozvojové potreby vidieka

Na základe popisu SWOT analýzy bol stanovený zoznam rozvojových potrieb, ktoré sú rozdelené do troch základných oblastí:

Oblasť ekonomiky vidieka

- vyššie úrovne investícií do modernizácie poľnohospodárskych systémov
- vyššie úrovne investícií do modernizácie potravinársko-spracovateľských systémov
- nové investície do pridanej hodnoty poľnohospodárskych výrobkov
- propagácia a podpora výroby nových typových/regionálnych výrobkov
- nové investície do zmeny/zlepšenia poľnohospodárskych systémov, ktoré znížia ich vplyv na životné prostredie
- investície do opráv a rozšírenia zavlažovacích systémov
- propagácia a podpora vytvárania spoločných odbytových organizácií výrobcov
- vyššie úrovne investícií do ťažby a spracovania dreva
- propagácia a podpora vytvárania a fungovania združení vlastníkov lesov
- *propagácia a podpora rozvoja malých a stredných podnikov vo vidieckych sídlach*
- *propagácia a podpora rozvoja finančných systémov pre splnenie špecifických úverových požiadaviek poľnohospodárstva, potravinárstva a nových foriem vidieckych podnikov*
- vyššie úrovne investícií do výskumu a vývoja nových tovarov a trhov

Oblasť vidieckej komunity

- propagácia a podpora rozvoja podnikov využívajúcich remeselné zručnosti na vidieku
- propagácia a podpora rozvoja spoločností zameraných na agroturistiku
- *propagácia a podpora vytvárania a rozvíjania schopnosti miestnych spoločenstiev a spoločenských organizácií prinášať „zdola nahor“ prístup do plánovania a realizácie rozvojových projektov na vidieku*
- zabezpečenie programov vzdelávania za účelom odstránenia deficitov v odborných, profesionálnych a manažérskych schopnostiach v poľnohospodárstve, potravinárstve, lesnom hospodárstve
- nové investície do zabezpečenia vzdelávania, ktoré poskytne obyvateľom vidieka, predovšetkým nižšieho veku, žiadané odborné zručnosti
- vytváranie podmienok pre tvorbu pracovných príležitostí
- *diverzifikácia prevažnej časti výrobných investícií vo vidieckych oblastiach*
- vyššie úrovne investícií do zlepšovania sociálnych služieb vo vidieckych samosprávach
- vyššie úrovne investícií do tvorby a obnovy technických služieb a občianskej vybavenosti vo vidieckych samosprávach
- nové investície do infraštruktúry, ktorá je potrebná pre podporu vidieckej turistiky

Oblasť vidieckeho prostredia

- zachovanie poľnohospodárskych činností vo vidieckych znevýhodnených oblastiach
- podpora poľnohospodárskych činností chrániacich životné prostredie a udržiavanie environmentálnych hodnôt krajiny
- vyššia podpora ochrane životného prostredia
- nové investície do prevencie lesných požiarov a iných foriem neúmyselných škôd
- zvýšenie rýchlosti procesu reštitúcií a registrácií súkromného vlastníctva pôdy
- *nové investície do rozvoja programov na ochranu pred záplavami*
- *nové investície do rekonštrukcie a modernizácie historických budov na vidieku*
- vyššie úrovne investícií do rozvoja efektívnych komunikačných a dopravných spojení medzi vidiekom a národnými/medzinárodnými trhmi
- vyššie úrovne investícií do zlepšenia infraštruktúry a služieb na vidieku

Poznámka: Potreby znázornené kurzívou je nevyhnutné realizovať v súčinnosti s ďalšími rozvojovými programami.

Zoznam potrieb rozvoja bol zoskupený do nasledovných strategicky dôležitých oblastí:

1. Aktivity, ktoré zlepšia konkurencieschopnosť poľnohospodárstva, spracovania poľnohospodárskych výrobkov a lesného hospodárstva
2. Aktivity, ktoré budú realizovať ďalší rozvoj vidieckych oblastí, vzdelávanie a zručnosti vidieckej populácie a pomôžu udržať osídlenie vidieka.
3. Aktivity, ktoré pomôžu zachovať a zlepšiť životné prostredie vidieka.

V súlade so strategickými oblasťami boli navrhnuté nasledovné ciele týchto oblastí:

1. Podporiť rozvoj vidieckej ekonomiky a zabezpečiť zvyšovanie životnej úrovne vidieckeho obyvateľstva
2. Zlepšiť rozvoj vidieckych oblastí prístupom k infraštruktúrnym službám a tým udržať populáciu vidieckych komunít.
3. Zabezpečiť ochranu životného prostredia a biodiverzitu vidieckeho prostredia pri udržateľnej využiteľnosti zdrojov vidieka.

6.1.2 CIELE A PRIORITY PLÁNU

Na základe analýz súčasného stavu, SWOT analýzy, vyplývajúcich rozvojových potrieb, zosúladenia s národnými politikami a politikami EU, je štruktúru Plánu rozvoja vidieka nasledovná:

Globálny cieľ: Zvýšiť efektívnosť v sektore poľnohospodárskej výroby a kvality života vidieckeho obyvateľstva (Multifunkčné poľnohospodárstvo a udržateľný rozvoj vidieka) je súčasne špecifickým cieľom Národného rozvojového plánu.

Špecifické ciele Plánu rozvoja vidieka:

- Podporiť rozvoj vidieckej ekonomiky a zabezpečiť zvyšovanie životnej úrovne vidieckeho obyvateľstva
- Zlepšiť rozvoj vidieckych oblastí prístupom k infraštruktúrnym službám a tým udržať populáciu vidieckych komunít.
- Zabezpečiť ochranu životného prostredia a biodiverzitu vidieckeho prostredia pri udržateľnej využiteľnosti zdrojov vidieka.

PRIORITY PLÁNU ROZVOJA VIDIEKA

Priorita 1. Rozvoj udržateľnej vidieckej ekonomiky (vidiecka ekonomika a zamestnanosť)

Celkový cieľ Priority1:

Podporovať rozvoj ekonomických aktivít umožňujúcich tvorbu pracovných príležitostí a primerané ekonomické podmienky vidieckeho obyvateľstva.

Priorita 2. Ochrana a zlepšenie vidieckeho životného prostredia (životné prostredie vidieka)

Celkový cieľ Priority2:

Zabezpečiť ochranu všetkých prírodných zdrojov, udržiavať a obnovovať príťažlivé životné prostredie.

Tabuľka 6.1: Sumárny prehľad cieľov priorít a opatrení Plánu rozvoja vidieka

GLOBALNÝ CIEĽ	
Zvýšiť efektivnosť v sektore poľnohospodárskej výroby a kvality života vidieckeho obyvateľstva (Multifunkčné poľnohospodárstvo a udržateľný rozvoj vidieka)	
ŠPECIFICKÉ CIEĽE	
- Podporiť rozvoj vidieckej ekonomiky a zabezpečiť zvyšovanie životnej úrovne vidieckeho obyvateľstva - Zlepšiť rozvoj vidieckych oblastí prístupom k infraštruktúrnym službám a tým udržať populáciu vidieckych komunít. - Zabezpečiť ochranu životného prostredia a biodiverzitu vidieckeho prostredia pri udržateľnej využiteľnosti zdrojov vidieka.	
PRIORITY	
PRIORITA 1. Rozvoj udržateľnej vidieckej ekonomiky (vidiecka ekonomika a zamestnanosť)	PRIORITA 2. Ochrana a zlepšenie vidieckeho životného prostredia (životné prostredie vidieka)
Celkový cieľ Priority1: Podporovať rozvoj ekonomických aktivít umožňujúcich tvorbu pracovných príležitostí a primerané ekonomické podmienky vidieckeho obyvateľstva	Celkový cieľ Priority2: Zabezpečiť ochranu všetkých prírodných zdrojov, udržiavať a obnovovať priaznivé životné prostredie.
OPATRENIA	
Opatrenie 1 - Investície do poľnohospodárskych podnikov Opatrenie 2 - Vzdelávanie Opatrenie 4 - Plnenie noriem Spoločenstva Opatrenie 6 - Zlepšenie spracovania a predajnosti poľnohospodárskych produktov Opatrenie 7 - Lesné hospodárstvo Opatrenie 9 - Pozemkové úpravy Opatrenie 10 - Diverzifikácia poľnohospodárskych činností Opatrenie 11 - Podpora pre polosamosobiteľské farmy Opatrenie 12 - Odbytové organizácie výrobcov Opatrenie 13 - Technická pomoc Opatrenie 14 - Príplatky k priamym platbám	Opatrenie 3 - Znevýhodnené oblasti Opatrenie 5 - Agroenvironmentálna podpora Opatrenie 8 - Zalesňovanie poľnohospodárskej pôdy
Operačné ciele Priority 1	Operačné ciele Priority 2
Opatrenie 1 - Zvýšiť produktivitu práce a konkurencieschopnosť podnikov pri zachovaní ochrany životného prostredia Opatrenie 2 - Zvýšiť úroveň odborného vzdelávania a poskytnúť subjektom potrebné znalosti Opatrenie 4 - Podporiť poľnohospodárov na prispôbenie sa náročným normám v oblasti ochrany životného prostredia, hygieny a welfare zvierat. Poskytnúť subjektom pôsobiacim v poľnohospodárstve potrebné znalosti na dodržanie štatutárnych požiadaviek. Opatrenie 6 - Zvýšiť konkurencieschopnosť a kvalitu výrobkov pre znížovanie negatívnych vplyvov na životné prostredie Opatrenie 7 - Maximalizovať ekonomický rozvojový potenciál a ekologickú hodnotu lesníctva prostredníctvom riadiacich techník Opatrenie 9 - Vypracovať a realizovať projekty pozemkových úprav pre nové priestorové a funkčné usporiadanie krajiny Opatrenie 10 - Zvýšiť ekonomické príležitosti a sociálne podmienky vidieckej populácie a zabezpečiť ich stabilizáciu vo vidieckych oblastiach Opatrenie 11 - Zmierniť problémy vidieka pri transformácii Opatrenie 12 - Podporiť vznik, formovanie a uľahčenie administratívnych operácií odbytovým organizáciám výrobcov Opatrenie 13 - Zabezpečiť riadenie, implementáciu, monitorovanie a hodnotenie plánu. Opatrenie 14 - Poskytnúť poľnohospodárskym subjektom prostriedky na zvýšenie konkurencieschopnosti	Opatrenie 3 - Zabezpečiť pokračovanie poľnohospodárskeho využitia pôdy v znevýhodnených oblastiach Opatrenie 5 - Zaviesť poľnohospodárske výrobné postupy na ochranu a zlepšenie životného prostredia Opatrenie 8 - Posilniť ekologickú stabilitu krajiny

6.1.3 KVANTIFIKÁCIA CIEĽOV A OČAKÁVANÝ DOPAD

Stratégia – nástroj k dosiahnutiu cieľov a ciele	Kvantifikácia cieľov (2006)	Programové indikátory	Periodicita sledovania	Zber údajov
Investície do poľnohospodárskych podnikov Hlavný cieľ: Zvýšiť produktivitu práce a konkurencieschopnosť podnikov pri súčasnom dodržaní ochrany životného prostredia.	- 65 projektov v oblasti Cieľa 2 zameraných na modernizáciu pri dodržaní podmienok ochrany životného prostredia. - 1% projektov predložených mladými farmármi alebo ženami. - 10 % zvýšenie príjmov oproti roku 2004.	Výstup: Celkový počet projektov za opatrenie Počet projektov podľa OKEČ Počet projektov podľa hlavného typu produkcie podniku Počet projektov podľa typu investície Počet projektov, ktoré obdržali podporu na „zelené investície“ Počet projektov, kde vlastníkom alebo spoluvlastníkom je žena Počet projektov mladých farmárov Počet projektov podľa právnej formy Počet projektov podľa miesta realizácie Počet projektov podľa typu znevýhodnenej oblasti Počet projektov podľa primárne podporovateľných sektorov Výsledok: Hrubý hospodársky výsledok v podporených podnikoch (tis. Sk) Celkové príjmy (tis. Sk) Dopad: Priemerný počet zamestnancov (počet osôb) Počet vytvorených pracovných miest stálych (počet miest) Počet vytvorených pracovných miest sezónnych (počet miest) Produktivita práce z pridanej hodnoty na 1 zamestnanca (tis. Sk)	ročne ročne ročne ročne ročne ročne ročne ročne ročne ročne ročne ročne ročne pred, po projekte pred, po projekte pred, po projekte po projekte po projekte pred, po projekte	PPA PPA PPA PPA PPA PPA PPA PPA PPA PPA PPA PPA PPA PPA PPA PPA PPA
Vzdelávanie Hlavný cieľ: Zvýšiť úroveň odborného vzdelávania a poskytnúť subjektom pôsobiacim v pôdohospodárstve a rozvoji vidieka potrebné znalosti.	- 30 vzdelávacích aktivít v oblasti Cieľa 2. - 300 účastníkov kurzov. 10 % kurzov zameraných na ochranu životného prostredia	Výstup: Celkový počet projektov za opatrenie Počet projektov podľa cieľa vzdelávania Počet projektov podľa miesta realizácie Počet projektov podľa typu znevýhodnenej oblasti Počet inštitúcií odborného vzdelávania, ktorým bola poskytnutá podpora Počet účastníkov kurzov (vzdelávacích aktivít) Počet absolventov vzdelávacích aktivít spolu Počet absolventov – žien vzdelávacích aktivít	ročne ročne ročne ročne ročne ročne ročne ročne ročne	PPA PPA PPA PPA PPA PPA PPA PPA PPA

		Výsledok: Podiel absolventov vzdelávacích aktivít, ktorí získali osvedčenie z celkového počtu absolventov (%) Priemerný počet vzdelávacích dní na jedného účastníka	ročne ročne	PPA PPA	
Znevýhodnené oblasti a oblasti environmentálnymi obmedzeniami Hlavný cieľ: Zachovať poľnohospodárstvo v znevýhodnených oblastiach.	- zachovať poľnohospodárske aktivity na 1,2 mil. ha poľnohospodárskej pôdy. - na výmere 100 000 ha realizovať ochranu v zmysle NATURA 2000. - podporiť min. 2000 subjektov realizujúcich poľnohospodársku činnosť v LFA. - 25 % subjektov v LFA bude realizovať Agroenvironmentálne opatrenie.	Výstup: Celkový počet projektov za opatrenie Počet subjektov (fariem) podporených v jednotlivých typoch znevýhodnenia – (H, O, S, E) Výmera plochy podporenej oblasti znevýhodnenia (H,O,S,E) Počet subjektov podľa právnej formy Výsledok: Počet farmárov zaradených do agroenvironmentálneho opatrenia Dopad: % zvýšenie príjmov fariem v znevýhodnených oblastiach Počet alebo % vytvorených alebo udržaných pracovných miest % zníženie vyľudňovania vidieckych oblastí %zníženie rozdielu príjmov fariem v oblastiach znevýhodnenia oproti farmám mimo týchto oblastí	ročne ročne ročne ročne ročne r. 2006 r. 2006 r. 2006 r. 2006	PPA PPA PPA PPA PPA VÚEPP ¹⁾ VÚEPP ¹⁾ VÚEPP ¹⁾ VÚEPP ¹⁾	
Plnenie noriem Spoločenstva	Podopatrenie: <u>Plnenie noriem</u> Hlavný cieľ: Podporiť poľnohospodárov na prispôsobenie sa náročným normám v oblasti ochrany životného prostredia, hygieny a welfare zvierat.	- 25% poľnohospodárskych podnikov zavedie príslušné normy ES.	Výstup: Celkový počet projektov za podopatrenie Počet projektov, kde vlastníkom alebo spoluvlastníkom je žena Počet projektov podľa právnej formy Počet subjektov realizujúcich plnenie noriem podľa oblasti (ochrana teliat, ochrana ošípaných, ochrana nosníc, skladovanie hnojív – maštalný hnoj, skladovanie hnojív – hnojovica a močovka) Počet projektov podľa miesta realizácie Počet projektov podľa typu znevýhodnenej oblasti Výsledok: Percento podporených subjektov podľa oblasti z celkového počtu subjektov Objem novovybudovanej kapacity uskladňovania hnojív v podporených podnikoch	ročne ročne ročne ročne ročne ročne ročne po projekte	PPA PPA PPA PPA PPA PPA PPA PPA

	Podopatrenie: <u>Poradenstvo</u> Hlavný cieľ: Poskytnúť subjektom potrebné znalosti na dodržanie štatutárnych požiadaviek a informovať o postupoch zavádzania spomínaných noriem.	- 900 poradenských aktivít zameraných na Cross Compliance.	Výstup: Celkový počet projektov za podopatrenie Počet poradenských subjektov, ktoré realizovali poradenské aktivity Počet konečných príjemcov, ktoré absolvovali poradenské aktivity Počet vykonaných poradenských aktivít/projektov podľa zamerania Počet projektov podľa právnej formy poradenského subjektu / konečného príjemcu Počet projektov podľa sídla poradenského subjektu / konečného príjemcu Počet projektov podľa typu znevýhodnenej oblasti Počet žien z celkového počtu konečných príjemcov podpory	ročne ročne ročne ročne ročne ročne ročne ročne	PPA PPA PPA PPA PPA PPA PPA PPA
Agroenvironment a životné podmienky zvierat Hlavný cieľ: Zaviesť poľnohospodárske výrobné postupy na ochranu a zlepšenie životného prostredia.	Podopatrenie: <u>Základná schéma</u>	- na 10 % výmery poľnohospodárskej pôdy bude realizovaná Základná schéma	Výstup: Celkový počet projektov za podopatrenie Počet projektov realizujúcich základnú schému pre orné pôdy, pre TTP, pre ovocné sady, vinice Výmera pôdy, na kt. sa realizuje základná schéma pre orné pôdy, pre TTP, pre ovocné sady, pre ovocné sady a pre vinice Počet projektov podľa právnej formy Počet projektov podľa miesta realizácie Počet projektov podľa typu znevýhodnenej oblasti Výsledok: Množstvo použitých hnojív v jednotlivých podnikoch	ročne ročne ročne ročne ročne ročne	PPA PPA PPA PPA PPA ÚKSUP ²⁾
	<u>Ochrana proti erózii na ornej pôde</u>	- 15 % zníženie výmery pôdy ohrozenej eróziou oproti roku 2004	Výstup: Celkový počet projektov za podopatrenie Počet projektov podľa typu ochrany proti erózii na ornej pôde (stabilizačný osev, prijateľná veľkosť parcely) Výmera poľnohospodárskej pôdy, na kt. sa realizuje ochrana proti erózii (stabilizačný oševný postup, prijateľná veľkosť parcely) Počet projektov podľa právnej formy Počet projektov podľa miesta realizácie Počet projektov podľa typu znevýhodnenej oblasti Dopad: % zníženie výmery pôd postihnutých eróziou	ročne ročne ročne ročne ročne r. 2006	PPA PPA PPA PPA PPA VÚPOP ³⁾

	<u>Ochrana proti erózií vo vinohradoch</u>	- 10 % subjektov hospodáriacich vo vinohradoch aplikuje ochranu proti erózií	Výstup: Celkový počet projektov za podopatrenie Výmera plochy, na kt. sa realizuje ochrana proti erózií Výmera plochy, na kt. sa realizuje ochrana proti erózií podľa svahovitosti (20%,21-40%,41%) Počet projektov podľa právnej formy Počet projektov podľa miesta realizácie Počet projektov podľa typu znevýhodnenej oblasti Dopad: % zníženie výmery pôd postihnutých eróziou	ročne ročne ročne ročne ročne	PPA PPA PPA PPA PPA VÚPOP ³⁾
	<u>Ochrana proti erózií v ovocinárstve</u>	10 % subjektov hospodáriacich v ovocinárstve aplikuje ochranu proti erózií	Výstup: Celkový počet projektov za podopatrenie Výmera plochy, na kt. sa realizuje ochrana proti erózií Výmera plochy, na kt. sa realizuje ochrana proti erózií v ovocinárstve podľa svahovitosti (20%) Počet projektov podľa právnej formy Počet projektov podľa miesta realizácie Počet projektov podľa typu znevýhodnenej oblasti Dopad: % zníženie výmery pôd postihnutých eróziou	ročne ročne ročne ročne ročne	PPA PPA PPA PPA PPA VÚPOP ³⁾
	<u>Zatrávňovanie ornej pôdy</u>	- zatrávnenie 2500 ha ornej pôdy	Výstup: Celkový počet projektov za podopatrenie Výmera ornej pôdy, na kt. sa realizuje zatrávňovanie ornej pôdy Počet projektov podľa právnej formy Počet projektov podľa miesta realizácie Počet projektov podľa typu znevýhodnenej oblasti	ročne ročne ročne ročne	PPA PPA PPA PPA
	<u>Ochrana biotopov poloprírodných a prírodných TP</u>	- 50 % zvýšenie ochrany biotopov prírodných a poloprírodných trávnych porastov	Výstup: Celkový počet projektov za podopatrenie Výmera plochy, na kt. sa realizuje ochrana biotopov prírodných a poloprírodných TP Počet projektov podľa právnej formy Počet projektov podľa miesta realizácie Počet projektov podľa typu znevýhodnenej oblasti	ročne ročne ročne ročne	PPA PPA PPA PPA

	<u>Nelesná drevinová vegetácia</u>	- na výmere 100 000 ha poľnohospodárskej pôdy realizovať ochranu nelesnej drevinovej vegetácie	Výstup: Celkový počet projektov za podopatrenie Výmera plochy, na kt. sa realizuje nelesná drevinová vegetácia Počet projektov podľa právnej formy Počet projektov podľa miesta realizácie Počet projektov podľa typu znevýhodnenej oblasti	ročne ročne ročne ročne ročne	PPA PPA PPA PPA PPA
	<u>Ochrana vodných a mokrad'ových biotopov</u>	- 10 % subjektov bude realizovať ochranu vodných a mokrad'ových biotopov	Výstup: Celkový počet projektov za podopatrenie Výmera pôdy, na kt. sa realizuje ochrana vodných a mokrad'ových biotopov Počet projektov podľa právnej formy Počet projektov podľa miesta realizácie Počet projektov podľa typu znevýhodnenej oblasti	ročne ročne ročne ročne	PPA PPA PPA PPA
	<u>Chov a udržiavanie ohrozených druhov zvierat</u>	- 50 subjektov bude realizovať chov ohrozených druhov zvierat	Výstup: Celkový počet projektov za podopatrenie Počet zvierat (ks) podľa druhov (bahnica, koza, kočka, sliepka, hus, morka) , pre kt. sa realizuje chov a udržanie ohrozených druhov zvierat Počet projektov podľa právnej formy Počet projektov podľa miesta realizácie Počet projektov podľa typu znevýhodnenej oblasti	ročne ročne ročne ročne	PPA PPA PPA PPA
	<u>Ekologické poľnohospodárstvo</u>	- Na výmere 5% poľnohospodárskej pôdy realizovať ekologické poľnohospodárstvo	Výstup: Celkový počet projektov za podopatrenie Počet subjektov realizujúcich ekologické poľnohospodárstvo pre ornú pôdu, pre TTP, pre ovocné sady, vinice, pre zeleninu, liečivé, koreninové a aromatické rastliny Výmera poľnohospodárskej pôdy, na kt. sa realizuje ekologické poľnohosp. pre ornú pôdu, pre TTP, pre ovocné sady, vinice, pre zeleninu, liečivé, koreninové a aromatické rastliny Počet projektov podľa právnej formy Počet projektov podľa miesta realizácie Počet projektov podľa typu znevýhodnenej oblasti Dopad: % zvýšenie výmery poľnohospodárskej pôdy, na ktorej sa realizuje ekologické poľnohospodárstvo oproti roku 2004	ročne ročne ročne ročne ročne ročne	PPA PPA PPA PPA PPA ÚKSUP ²⁾
Zlepšenie spracovania a predajnosti poľnohospodárskych produktov		- 30 projektov v oblasti Cieľa 2 na modernizáciu	Výstup: Celkový počet projektov za opatrenie	ročne	PPA

Hlavný cieľ: Zvýšiť konkurencieschopnosť a kvalitu výrobkov pri znižovaní negatívnych dopadov na životné prostredie.	a rekonštrukciu spracovateľských kapacít. - 10 % zvýšenie produktivity práce na jedného zamestnanca	Počet projektov podľa OKEČ	ročne	PPA
		Počet projektov podľa sektorov	ročne	PPA
		Počet projektov podľa hlavného cieľa investície	ročne	PPA
		Počet projektov, ktoré obdržali podporu na „zelené investície“	ročne	PPA
		Počet projektov, kde vlastníkom alebo spoluvlastníkom je žena	ročne	PPA
		Počet projektov podľa právnej formy	ročne	PPA
		Počet projektov podľa miesta realizácie	ročne	PPA
		Počet projektov podľa typu znevýhodnenej oblasti	ročne	PPA
		Počet podporených podnikov podľa primárne podporovateľných spracovateľských sektorov	ročne	PPA
		Výsledok: Hrubý hospodársky výsledok v podporených podnikoch (tis. Sk)	pred, po projekte	PPA
		Využívanie výrobných kapacít (%)	pred, po projekte	PPA
		Celkové príjmy (tis. Sk)	pred, po projekte	PPA
		Dopad: Priemerný počet zamestnancov (počet osôb)	pred, po projekte	PPA
		Počet vytvorených pracovných miest stálych (počet miest)	po projekte	PPA
		Počet vytvorených pracovných miest sezónnych (počet miest)	po projekte	PPA
		Produktivita práce z pridanej hodnoty na 1 zamestnanca (tis. Sk)	pred, po projekte	PPA
		Podiel exportu na obrate (%)	pred, po projekte	PPA
		Počet nových certifikovaných bioproduktov	po projekte	PPA

Lesné hospodárstvo Hlavný cieľ: Zabezpečiť trvalo udržateľného hospodárenia v lesoch a zefektívnenie vybraných lesníckych činností.	Podopatrenie: <u>Investície na zlepšenie a racionalizáciu pestovania a ochrany lesa (ziskové investície)</u> Hlavný cieľ: Zracionalizovať a zefektívniť vybrané lesnícke činnosti, vytvoriť podmienky pre konkurencieschopnosť lesného hospodárstva.	-20 projektov v oblasti Cieľa 2 na zlepšenie pracovných podmienok.	Výstup: Celkový počet projektov za podopatrenie Počet projektov podľa OKEČ Počet projektov podľa zamerania Počet projektov, kde vlastníkom alebo spoluvlastníkom je žena Počet projektov podľa právnej formy Počet projektov podľa miesta realizácie Počet projektov podľa typu znevýhodnenej oblasti Výsledok: Množstvo vyprodukovaných lesných sadeníc (tis. ks) Objem produkcie lesnej biomasy na energetické účely (t) Množstvo realizovaného dreva (obchodovaného dreva) na domáci trh za 1 rok (tis. m ³) Množstvo realizovaného dreva (obchodovaného dreva) na zahraničný trh za 1 rok (tis. m ³) Počet nakúpených strojov podľa zamerania projektu Celkové príjmy (tis. Sk) Dopad: Priemerný počet zamestnancov (počet osôb) Počet vytvorených pracovných miest stálych (počet miest) Počet vytvorených pracovných miest sezónnych (počet miest) Produktivita práce z pridanej hodnoty na 1 zamestnanca (tis. Sk)	ročne ročne ročne ročne ročne ročne ročne pred, po projekte pred, po projekte pred, po projekte pred, po projekte pred, po projekte pred, po projekte po projekte po projekte pred, po projekte	PPA PPA PPA PPA PPA PPA PPA PPA PPA PPA PPA PPA PPA PPA
--	---	--	---	--	--

	<u>Verejnoprospešné investície (neziskové investície)</u> Hlavný cieľ: Podpora trvalo udržateľného hospodárenia v lesoch, zachovanie a zveľadenie ekologickej stability lesov.	- Zalesnenie 20 ha lesnej pôdy v oblasti Cieľa 2. - 10 km vybudovaných a opravených lesných ciest v oblasti Cieľa 2	Výstup: Celkový počet projektov za podopatrenie Počet projektov podľa OKEČ Počet projektov podľa zamerania Počet projektov, kde vlastníkom alebo spoluvlastníkom je žena Počet projektov podľa právnej formy Počet projektov podľa miesta realizácie Počet projektov podľa typu znevýhodnenej oblasti Výsledok: Plocha zalesnenej pôdy (ha) Plocha vykonaných podsadiieb (ha) Plocha s vykonanou ochranou a ošetrovaním mladých lesných kultúr (ha) Dĺžka novopostavených lesných ciest (km) Dĺžka opravených a zrekonštruovaných lesných ciest (km) Celková plocha s vykonanými ozdravnými aktivitami (ha) Dĺžka protipožiarnych pásov (km) Plocha novovybudovaných vodných nádrží (m ²) Dopad: Priemerný počet zamestnancov (počet osôb) Počet vytvorených pracovných miest stálych (počet miest) Počet vytvorených pracovných miest sezónnych (počet miest) Výmera holín v lesnom celku, v ktorom sa realizoval projekt (ha) Hustota lesných ciest na 1 ha v lesnom celku, v ktorom sa realizoval projekt (m/ha) Výmera územia postihnutého požiarom v lesnom celku, v ktorom sa realizoval projekt (ha)	ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA
				ročne	PPA

		zisku následkom zalesňovania podľa zamerania (ročná prémia pre poľnohospodárov, ročná prémia pre ostatné osoby) (20 rokov) Počet projektov podľa právnej formy Počet projektov podľa miesta realizácie Počet projektov podľa typu znevýhodnenej oblasti Výsledok: Plocha zalesnenej pôdy pri založení lesa podľa druhu dreveniny (ha) Plocha zalesnenej pôdy pri obdržaní prémie na údržbu (ha) Plocha zalesnenej pôdy pri obdržaní prémie za ušlý zisk (ha)	ročne ročne ročne ročne ročne ročne ročne	PPA PPA PPA PPA PPA PPA PPA
Pozemkové úpravy Hlavný cieľ: Vypracovať a realizovať projekty pozemkových úprav pre nové priestorové a funkčné usporiadanie územia.	-20 projektov súvisiacich s pozemkovými úpravami v oblasti Cieľ 2	Výstup: Celkový počet projektov za opatrenie Počet projektov podľa miesta realizácie Počet projektov podľa typu znevýhodnenej oblasti Počet katastrálnych území, kde sa vypracováva projekt pozemkových úprav Počet parciel katastrálneho územia, kde sa realizuje projekt pozemkových úprav Výmera dotknutého katastrálneho územia, kde sa realizuje projekt pozemkových úprav (ha) Výsledok: Rozloha územia s úspešne ukončenými etapami pozemkových úprav (ha) Výmera pôdy sprístupnená výstavbou a rekonštrukciou siete pôvodných ciest (ha) Dĺžka opravených a vystavaných nových ciest v rámci schváleného projektu (km) Výmera vybudovaných ekologických opatrení (ha) Počet katastrálnych území s ukončenými projektami PÚ Dopad: Zmena miery extrémnej rozdrobenosti pozemkového vlastníctva na jedného vlastníka (%) Zníženie počtu spoluvlastníkov na 1 parcelu (%)	ročne ročne ročne ročne ročne ročne po projekte po projekte po projekte po projekte po projekte pred, po projekte pred, po projekte	PPA PPA PPA PPA PPA PPA PPA PPA PPA PPA PPA
Diverzifikácia poľnohospodárskych činností Hlavný cieľ: Zlepšiť ekonomické príležitosti a sociálne podmienky vidieckeho obyvateľstva a tak zabezpečiť jeho stabilizáciu vo vidieckych	-10 projektov na diverzifikačné aktivity v oblasti Cieľa 2. - vytvorenie 30 nových pracovných miest v oblasti	Výstup: Celkový počet projektov za opatrenie Počet projektov podľa OKEČ Počet projektov podľa zamerania (agroturistika, remeslá, ostatné aktivity)	ročne ročne ročne	PPA PPA PPA

oblastiach.	Cieľ 2. -10% zvýšenie tržieb	Počet projektov, kde vlastníkom alebo spoluvlastníkom je žena Počet projektov podľa právnej formy Počet projektov podľa miesta realizácie Počet projektov podľa typu znevýhodnenej oblasti Výsledok: Celkové tržby v podporenom podniku (tis. Sk) Podiel tržieb z nepoľnohospod. činnosti na celkových tržbách (%) Počet novovytvorených lôžok vo vidieckych ubytovacích zariadeniach (počet) Počet zmodernizovaných lôžok vo vidieckych ubytovacích zariadeniach (počet) Celkové príjmy (tis. Sk) Dopad: Priemerný počet zamestnancov (počet osôb) Počet vytvorených pracovných miest stálych (počet miest) Počet vytvorených pracovných miest sezónnych (počet miest) Produktivita práce z pridanej hodnoty na 1 zamestnanca (tis. Sk) Ročné využitie lôžkovej kapacity (%)	ročne ročne ročne ročne pred, po projekte pred, po projekte po projekte pred, po projekte pred, po projekte pred, po projekte po projekte pred, po projekte pred, po projekte	PPA PPA PPA PPA PPA PPA PPA PPA PPA PPA PPA PPA PPA PPA
Podpora pre polosamozásobiteľské farmy v procese reštrukturalizácie Hlavný cieľ: Zmierniť problémy vidieka pri transformácii.	Podporiť 3500 polosamozásobiteľských fariem.	Výstup: Celkový počet projektov za opatrenie Počet projektov podľa miesta realizácie Počet projektov podľa typu znevýhodnenej oblasti Výmera obhospodarovanej pôdy v podporených subjektoch Počet hospodárskych/kožušinových zvierat v podporených subjektoch (ks) Výsledok: Celkové príjmy z poľnohospodárskej činnosti v podporenom subjekte (tis. Sk) Dopad: Počet vytvorených pracovných miest stálych (počet miest) Počet vytvorených pracovných miest sezónnych (počet miest) Počet podporených subjektov po troch rokoch	ročne ročne ročne ročne ročne pred, po projekte po projekte po projekte po projekte	PPA PPA PPA PPA PPA PPA PPA PPA PPA
Odbytové organizácie výrobcov Hlavný cieľ: Podporiť vznik, formovanie a uľahčenie administratívnych operácií odbytovým	-20 nových organizácií výrobcov. -100 zapojených podnikov do OOV	Výstup: Celkový počet projektov za opatrenie Počet zapojených podnikov v jednej OOV Počet projektov podľa komodít	ročne ročne ročne	PPA PPA PPA

organizáciám výrobcov.		Počet projektov podľa právnej formy Počet podnikov v OOV podľa právnej formy Počet projektov podľa miesta realizácie Počet projektov podľa typu znevýhodnenej oblasti Výsledok: Celkové tržby z realizovanej produkcie cez OOV (tis. Sk) Dopad: Počet vytvorených pracovných miest stálych v OOV (počet miest) Rozdiel v realizačných cenách za jednotlivé komodity v OOV v porovnaní s realizačnými cenami jednotlivých podnikov mimo OOV	ročne ročne ročne ročne po projekte po projekte po projekte	PPA PPA PPA PPA PPA PPA VÚEPP ¹⁾
Technická pomoc Hlavný cieľ: Zabezpečiť účinnú implementáciu Plánu rozvoja vidieka na národnej, regionálnej a miestnej úrovni.	-10 projektov na zlepšenie informovanosti -5 štúdií pre efektívne riadenie Plánu	Výstup: Celkový počet projektov za opatrenie Počet projektov podľa miesta realizácie Počet projektov podľa typu znevýhodnenej oblasti Výsledok: Počet zrealizovaných workshopov, seminárov, konferencií Počet vydaných publikácií a informačných letákov Počet stretnutí Monitorovacieho výboru Počet správ hodnotiteľov programu Počet zrealizovaných školení pre zamestnancov PPA Počet realizovaných štúdií a prieskumov Počet projektov na monitorovanie a hodnotenie plánu	ročne ročne ročne po projekte po projekte po projekte po projekte po projekte po projekte po projekte	PPA PPA PPA PPA PPA PPA PPA PPA PPA

VÚEPP¹⁾ – Výskumný ústav ekonomiky poľnohospodárstva a potravinárstva

ÚKSUP²⁾ – Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky

VÚPOP³⁾ – Výskumný ústav pôdoznalectva a ochrany pôdy

6.1.4 INTEGROVANÝ PRÍSTUP

Integrovaný prístup k riešeniu rozvoja vidieka je realizovaný v súčinnosti s cieľmi, prioritami a opatreniami Národného rozvojového plánu.

Národný rozvojový plán je základným programovacím dokumentom SR pre čerpanie prostriedkov zo štrukturálnych fondov ES v období rokov 2004-2006

Národný rozvojový plán SR (NRP) má nasledovný celkový cieľ:

Zabezpečiť, pri rešpektovaní trvalo udržateľného rozvoja, taký rast HDP, aby Slovenská republika do roku 2006 dosiahla úroveň prevyšujúcu 50% priemeru HDP na obyvateľa v krajinách EÚ

Stratégia NRP definuje 4 priority pre celkový rozvoj Slovenska na obdobie 2004-6. Týmto prioritami sú:

1. KONKURENCIESCHOPNOSŤ – Rast konkurencieschopnosti priemyslu a určitých služieb pri využívaní domáceho rastového potenciálu; rozvoj cestovného ruchu;
2. ZAMESTNANOSŤ – Rast zamestnanosti založený na kvalifikovanej a flexibilnej pracovnej sile za podmienok zlepšovania efektívnosti trhu práce;
3. POĽNOHOSPODÁRSTVO A ROZVOJ VIDIEKA – Rast efektívnosti poľnohospodárskej výroby a kvality života vidieckeho obyvateľstva;
4. ZÁKLADNÁ INFRAŠTRUKTÚRA – Rozvoj infraštruktúry podporujúcej vyvážený regionálny rozvoj.

Strategický cieľ NRP sa dosiahne budovaním na 3 rozvojových osiach:

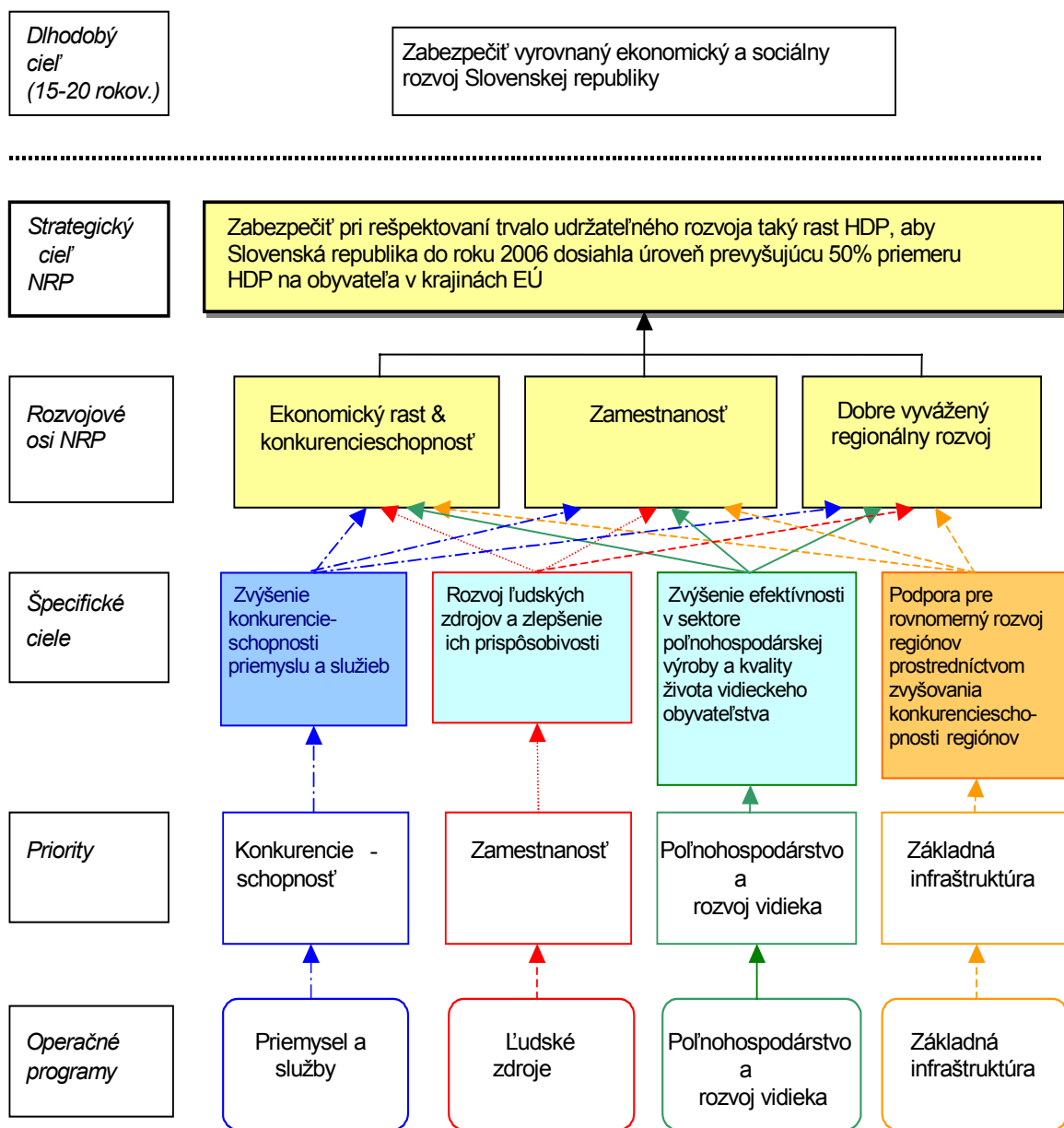
- Ekonomický rast a konkurencieschopnosť
- Zamestnanosť
- Dobre vyvážený regionálny rozvoj

Špecifické ciele Národného rozvojového plánu

Pre dosiahnutie strategického cieľa NRP Slovenská republika bude podporovať štyri špecifické ciele NRP:

1. Zvýšenie konkurencieschopnosti priemyslu a služieb;
2. Rozvoj ľudských zdrojov a zlepšenie ich prispôsobivosti;
3. **Zvýšenie efektívnosti v sektore poľnohospodárskej výroby a kvality života vidieckeho obyvateľstva;**
4. Podpora dobre vyváženého rozvoja regiónov prostredníctvom zvyšovania konkurencieschopnosti regiónov.

Grafické znázornenie stratégie, rozvojových osí, cieľov a priorít Národného rozvojového plánu

6.1.4.1 SEKTOROVÝ OPERAČNÝ PROGRAM POĽNOHOSPODÁRSTVO A ROZVOJ VIDIEKA (Ministerstvo pôdohospodárstva SR)

PRIORITA 1 – Podpora produktívneho poľnohospodárstva

Opatrenie 1.1	Investície do poľnohospodárskych podnikov
Opatrenie 1.2	Zlepšenie spracovania a predajnosti poľnohospodárskych produktov

PRIORITA 2 – Podpora trvalo-udržateľného rozvoja vidieka

Opatrenie 2.1	Trvalo udržateľné lesné hospodárstvo a rozvoj lesníctva
Podopatrenie 2.1.1	<i>Investície na zlepšenie a racionalizáciu pestovania a ochrany lesa, ťažby, primárneho spracovania dreva a predaja surového dreva a iných produktov lesa (ziskové investície)</i>
Podopatrenie 2.1.2	<i>Verejno-prospešné investície (neziskové investície)</i>
Opatrenie 2.2	Rybné hospodárstvo (financované z FIFG)
Podopatrenie 2.2.1	<i>Spracovanie rýb a propagácia rybných výrobkov</i>
Podopatrenie 2.2.2	<i>Akvakultúra</i>
Opatrenie 2.3	Podpora prispôsobenia a rozvoja vidieckych oblastí
Podopatrenie 2.3.1	<i>Pozemkové úpravy</i>
Podopatrenie 2.3.2	<i>Diverzifikácia poľnohospodárskych činností</i>
Opatrenie 2.4	Vzdelávanie
Opatrenie 2.5	Technická pomoc

Programový kontext

Tento program funguje v kontexte zavedenia Spoločnej poľnohospodárskej politiky do slovenského poľnohospodárstva, čo bude vyžadovať zvýšenie konkurencieschopnosti a kvality, aby mohli slovenské poľnohospodárstvo naďalej zastávať svoju funkciu vo vidieckych oblastiach. Dôležitou požiadavkou bude napríklad splnenie štandardov kvality a hygieny. Tento sektorový operačný program bude dopĺňať opatrenia zahrnuté v Pláne rozvoja vidieka financovaného Usmerňovacou sekciou EAGGF.

Opatrenia sú nasledujúce: investície do poľnohospodárskych podnikov, zlepšenie spracovania a predajnosti poľnohospodárskych produktov, lesné hospodárstvo, rybné hospodárstvo, podpora prispôsobenia a rozvoja vidieckych oblastí, vzdelávanie a technická pomoc. Opatrenia sú doplnené operačným programom základná infraštruktúra (špeciálne renovácia a rozvoj obcí a zachovanie dedičstva vidieka) a poskytovanie školení v sektorovom operačnom programe pre ľudské zdroje.

Programové ciele

Hlavným cieľom sektorového operačného programu je zlepšenie multifunkčného poľnohospodárstva a trvalo udržateľného rozvoja vidieka, pričom strategickými cieľmi sú:

- zvýšiť efektívnosť poľnohospodárskej produkcie a produkcie akvakultúry pri dodržaní ochrany životného prostredia, hygieny a životných podmienok zvierat,
- zlepšiť spracovateľskú štruktúru poľnohospodárskych a rybných výrobkov,
- zabezpečiť kvalitu potravín,
- zlepšiť kvalitu života vidieckeho obyvateľstva,
- vytvárať primerané sociálne prostredie,
- rozvíjať činnosti vidieka a
- poskytnúť odborné vzdelávanie.

Súhrn priorít

Prvá priorita, podpora produktívneho poľnohospodárstva sa zaoberá vyššou konkurencieschopnosťou poľnohospodárstva, zvýšením produktivity práce a zvýšením pridanej hodnoty poľnohospodárskych produktov. Bude zahŕňať aj prispôbenie poľnohospodárskeho sektora na podmienky v rámci Európskej únie, vrátane dosahovania štandardov EÚ. Dôležitým prvkom je redukcia a odstránenie negatívnych vplyvov životného prostredia na sektor poľnohospodárstva. Investície do hospodárskych prevádzok sa budú sústreďovať na renováciu, modernizáciu a výstavbu poľnohospodárskych budov.

Druhá priorita, trvalo udržateľného rozvoja vidieka, je zameraná na vzdelávanie, diverzifikáciu poľnohospodárskych činností, pozemkové úpravy, aktivity pre lesné hospodárstvo a pre rybné hospodárstvo. Diverzifikácia poľnohospodárskych činností, vrátane podpory spojenia medzi poľnohospodárstvom a energetikou, bude poskytovať nové zdroje príjmov na vidieku a tvorbu nových pracovných miest. Zlepšenie spracovania, predajnosti a podpora rybných výrobkov a rozvoj akvakultúry budú prispievať k nárastu konkurencieschopnosti slovenského rybného sektora ako aj jeho multifunkčného charakteru. Lesy pokrývajú viac ako 40% celkovej plochy Slovenskej republiky a predstavujú veľký potenciál multifunkčného využitia, napr. využívanie značných lesných prebytkov na účely výroby elektriny a tepla. Podpora prispeje k trvalo udržateľnému manažmentu slovenských lesov a zvýšenej konkurencieschopnosti v tomto sektore. Reparcelácia posilní istotu vo vlastníckych právach na pôdu a územné a funkčné využívanie pôdy.

6.1.4.2 SEKTOROVÝ OPERAČNÝ PROGRAM PRIEMYSEL A SLUŽBY **(Ministerstvo hospodárstva SR)**

PRIORITA 1: Rast konkurencieschopnosti priemyslu a služieb s využitím rozvoja domáceho rastového potenciálu

Opatrenie 1.1: Podpora rozvoja nových a existujúcich podnikov a služieb

Opatrenie 1.2: Podpora budovania a rekonštrukcie infraštruktúry

Opatrenie 1.3: Podpora podnikania, inovácií a aplikovaného výskumu

Opatrenie 1.4: Podpora úspor energie a využitia obnoviteľných zdrojov energie

Opatrenie 1.5: Rozvoja zahraničnej spolupráce a image SR

PRIORITA 2: Rozvoj cestovného ruchu

Opatrenie 2.1: Podpora budovania a rekonštrukcie infraštruktúry cestovného ruchu

Opatrenie 2.2: Podpora podnikateľských aktivít cestovného ruchu

Opatrenie 2.3: Podpora propagácie cestovného ruchu a tvorby informačného systému

Programový kontext

Vychádzajúc z nízkej základne, sektor priemyslu a služieb Slovenska prechádza kontinuálnym procesom reštrukturalizácie, aby sa prispôbil celkovému konkurenčnému prostrediu. Výskum a inovácie sú na nízkej úrovni, avšak je tu potenciál pre rozvoj a rast, keďže krajina sa kapitalizuje z doterajších priamych zahraničných investícií a modernizuje výrobné procesy s cieľom vytvoriť vyššiu pridanú hodnotu pre export. V dlhšom časovom období sa bude stratégia snažiť zamerať na pokračujúcu reštrukturalizáciu priemyslu. Vzhľadom na krátke obdobie prípravy programov, pozornosť sa bude sústreďovať na modernizáciu firiem s uprednostňovaním malých a stredných podnikov a financovanie rozvoja cestovného ruchu.

Hlavne cestovný ruch má potenciál pre ďalší rast, pretože krajina má kvalitné dedičstvo a prírodné prostredie, výhodnú polohu v strede Európy, príjemné podnebie a možnosti pre rozvoj ďalších aktivít vo voľnej prírode.

SOP priemysel a služby bude mať dve priority – Priorita 1 - Rast konkurencieschopnosti priemyslu a služieb s využitím rozvoja domáceho rastového potenciálu a Priorita 2 - Rozvoj cestovného ruchu.

Programové ciele

Kľúčovým strategickým cieľom SOP priemysel a služby je rast konkurencieschopnosti priemyslu a služieb.

V súčasnosti sa väčšina exportu Slovenska zakladá na cenovej konkurencieschopnosti nesofistikovaných výrobkov. Tento sektorový operačný program bude podporovať tieto podnikateľské činnosti, ale s celkovým cieľom rozvoja špecializácie na viac sofistikované výrobky s vyššou pridanou hodnotou. Tieto budú orientované na export a na postupné zvyšovanie miestnych zdrojov. Bude sa venovať pozornosť udržaniu a zvýšeniu sektorovej diverzifikácie na ekonomickom základe, podpore regionálnej stability a zvýšeniu príťažlivosti pre zahraničných a domácich investorov. Toto si vyžaduje

podporu rozvoja vedeckej a výskumnej základne, vytvorenia predpokladov na zoskupovanie v rámci zón ekonomického rastu a rozvoja high-tech spoločností a informačných a poradenských centier.

Očakávaný rast priemyslu a služieb v slovenskej ekonomike musí byť sprevádzaný štrukturálnymi zmenami. Tieto budú zahŕňať zavedenie nových technológií, ktoré sú energeticky efektívne a ktoré nemajú nepriaznivý vplyv na životné prostredie, zníženie regionálnych rozdielov a plné rešpektovanie princípov ochrany životného prostredia. Okrem toho tento rast bude hrať významnú úlohu pri tvorbe nových pracovných príležitostí v kontexte trvalo udržateľného rozvoja hospodárstva a životného prostredia.

Strategický cieľ definovaný vyššie bude realizovaný pomocou nasledovných špecifických cieľov:

- a. podpora rozvoja priemyselnej výroby a služieb, vrátane infraštruktúry,
- b. podpora prepojenia výsledkov výskumu a vývoja, vedomostného potenciálu a potrieb podnikov,
- c. zvýšenie energetickej efektívnosti a úspora energie, vrátane získania technológie a konverzia súčasných energetických závodov na obnoviteľné a menej znečisťujúce zdroje energie,
- d. kapitalizácia prírodného, kultúrneho a historického potenciálu krajiny na rozvoj cestovného ruchu.

Súhrn priorít

Prvá priorita tohto Operačného programu je zameraná na **rast konkurencieschopnosti domáceho priemyslu a služieb**. Je zameraná na rozvoj malých a stredných podnikov, hoci sa bude investovať aj do väčších podnikov.

Táto priorita sa bude sústreďovať na rozvoj vznikajúcich výrobných kapacít v súkromnom sektore, ako aj na vytváranie pracovných príležitostí a na zavádzanie nových (a čistých) technológií. Vytváranie nových pracovných príležitostí bude podporované doplnkovými činnosťami ESF v rámci sektorového operačného programu Ľudské zdroje.

Táto priorita sa bude tiež venovať rozvojovým procesom súkromného sektora prostredníctvom vytvárania podnikateľskej infraštruktúry (podnikateľské inkubátory, priemyselné parky, príprava terénu a pripojenie informačnej technológie). To je potrebné na prilákanie nových a rozšírenie existujúcich investícií.

Bude sa venovať pozornosť aj financovaniu štátnych, starých priemyselných stavieb alebo infraštruktúr, ktoré potrebujú renováciu.

ERDF bude tiež podporovať výskumné a rozvojové činnosti, hlavne prepojenie medzi výskumnými inštitúciami, akadémiami a priemyslom. Budú vytvorené vedecké knižnice a sprístupnené podnikateľom. Bude sa podporovať aj zavádzanie inovačných technológií, know-how a aplikácia moderných informačných a komunikačných techník. Prínos výskumu a vývoja k rastu konkurencieschopnosti priemyslu a služieb sa bude sústreďovať na podporu vyššej miery inovácie a vysokého podielu podnikov vybavených vysokou technológiou v slovenskom priemysle.

Zvýšenie konkurencieschopnosti priemyslu tiež vyžaduje investície v oblasti energetickej efektívnosti, efektívneho využívania surovín a poradenské služby na efektívny environmentálny manažment, ako napr. Systém environmentálne orientovaného riadenia a auditu (EMAS), integrovaný plán prevencie a kontroly znečisťovania životného prostredia (IPPC). Preto je táto priorita zameraná na podporu používania obnoviteľných zdrojov energie, výstavbu vodných elektrární a odpadového hospodárstva.

Druhá priorita tohto Operačného programu sa bude zameriavať na **rozvoj cestovného ruchu**. Zariadenia cestovného ruchu a jeho propagácia na Slovensku nie sú dobre rozvinuté napriek tomu, že Slovensko má atraktívne a rôznorodé krajinné prostredie, značný potenciál pre aktívne dovolenky a bohaté kultúrne dedičstvo. ERDF v tejto oblasti pomôže Slovensku získať väčší podiel na trhu v oblasti cestovného ruchu a bude povzbudzovať návštevníkov, aby prichádzali aj z väčších vzdialeností.

Cieľom tejto priority je zvýšenie podielu cestovného ruchu na HDP propagáciou Slovenska ako turistickej destinácie. To sa dosiahne marketingom a propagáciou bohatstva krajiny a zlepšením turistickej infraštruktúry. Bude sa podporovať rozvoj kvalitných aktivít v oblasti turizmu, ako aj vznik nových turistických atrakcií v tých oblastiach, ktoré na to majú potenciál. Podnikateľský prístup bude posilnený, spolu s lepším poskytovaním informácií o turistických atrakciách a ubytovacej základni.

Investície do cestovného ruchu v tomto sektorovom operačnom programe tiež zahŕňajú investície súvisiace s rozvojom kultúrneho dedičstva, ako renovácia pamiatok a budov. To bude sprevádzať podpora v rámci operačného programu základnej infraštruktúry, hlavne opatrenia na rozvoj vidieka.

Rozvoj cestovného ruchu bude spojený s investíciami do pracovných síl podporovaných z ESF prostredníctvom sektorového operačného programu pre ľudské zdroje. Okrem toho sa uskutočnia investície do vidieckeho turizmu v rámci sektorového operačného programu pre poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka.

6.1.4.3 OPERAČNÝ PROGRAM ZÁKLADNÁ INFRAŠTRUKTÚRA (Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR)

PRIORITA 1. Dopravná infraštruktúra

- Opatrenie 1.1 Modernizácia a rozvoj železničnej dopravnej infraštruktúry
- Opatrenie 1.2 Modernizácia a rozvoj cestnej infraštruktúry
- Opatrenie 1.3 Modernizácia a rozvoj infraštruktúry leteckej dopravy

PRIORITA 2. Environmentálna infraštruktúra

- Opatrenie 2.1 Zlepšenie a rozvoj infraštruktúry na ochranu a racionálne využívanie vôd
- Opatrenie 2.2 Zlepšenie a rozvoj infraštruktúry na ochranu ovzdušia
- Opatrenie 2.3 Zlepšenie a rozvoj infraštruktúry odpadového hospodárstva
- Opatrenie 2.4 Ochrana, zlepšenie a obnova prírodného prostredia

PRIORITA 3. Lokálna infraštruktúra

- Opatrenie 3.1 Budovanie a rozvoj občianskej infraštruktúry v regiónoch
 - Podopatrenie 3.1.1 Budovanie a rozvoj školskej infraštruktúry
 - Podopatrenie 3.1.2 Budovanie a rozvoj zdravotníckej infraštruktúry
 - Podopatrenie 3.1.3 Budovanie a rozvoj sociálnej infraštruktúry
 - Podopatrenie 3.1.4 Budovanie a rozvoj kultúrnej infraštruktúry
- Opatrenie 3.2 Budovanie a rozvoj informačnej spoločnosti pre verejný sektor
- Opatrenie 3.3 Budovanie a rozvoj inštitucionálnej infraštruktúry v oblasti regionálnej politiky
- Opatrenie 3.4 Renovácia a rozvoj obcí

Programový kontext

Nedostatok základnej infraštruktúry je hlavnou prekážkou ekonomického a sociálneho rozvoja. Z toho vyplýva, že kvalita verejnej infraštruktúry významnou mierou ovplyvňuje investičné rozhodnutia firiem a preto zostáva kľúčovým predpokladom rozvoja regiónov.

Preto sú investície do verejnej infraštruktúry hlavnou prioritou tohto Rámca podpory Spoločenstva, a to z dôvodu naliehavej potreby vylepšiť akciový kapitál v tejto oblasti na zachovanie súčasnej úrovne ekonomickej aktivity a na zvýšenie potenciálu menej rozvinutých oblastí. Hlavné investície do verejnej infraštruktúry vo vybraných zónach ekonomického rastu v regiónoch umožňujú, aby sa tieto zóny časom stali konkurencieschopnými a životaschopnými miestami popri Bratislave. V rámci celkovej priority Národného rozvojového plánu vyváženého regionálneho rozvoja budú kľúčovými prioritami doprava, životné prostredie a miestna infraštruktúra.

Závazok vlády sa prejavuje v zdrojoch poskytnutých na základe Operačného programu Základná infraštruktúra na zabezpečenie:

- modernizácie ciest, železničných tratí, zvýšenia bezpečnosti a ochrany na vybraných letiskách,
- zlepšenia životného prostredia v súvislosti s vodárenskými službami, emisiami do ovzdušia, odpadmi a ochranou prírody,
- programu na zlepšenie zdravotníckych, školských a iných občianskych zariadení. Tieto investície do fyzickej infraštruktúry budú doplnené podporou ekonomiky založenej na vedomostiach a rozvojom silnej inštitucionálnej spôsobilosti na regionálnej úrovni.

Programové ciele

Cieľom programu je:

- podporovať vyrovnaný regionálny rozvoj vznikom zón ekonomického rastu ako alternatív popri Bratislave a lepším územným rozmiestnením ekonomickej činnosti,
- podporovať sociálnu integráciu, hlavne zlepšením prístupu ku komunitám, ktoré sú vzdialené od služieb a príležitostí, či už vzhľadom na polohu alebo z dôvodu ekonomického znevýhodnenia.

To bude v tomto kole financovania možné dosiahnuť riešením problémov v nasledovných oblastiach základnej infraštruktúry:

- modernizácia dopravnej infraštruktúry na Slovensku s dôrazom na zlepšenie dostupnosti menej rozvinutých regiónov,
- zlepšenie stavu environmentálnej infraštruktúry v prospech verejného zdravia a ochrana a obnova prírody,
- výstavba a rozvoj lokálnej infraštruktúry s dôrazom na zlepšenie občianskej infraštruktúry (rekonštrukcia a renovácia budov), rozvoj informačnej spoločnosti a ekonomiky založenej na vedomostiach a "inteligentných" regiónov, vytváranie združení, rozvoj inštitucionálnej spôsobilosti na regionálnej úrovni a obnova obcí na podporu rozvoja vidieka.

Súhrn priorít

V rámci **prvej priority** týkajúcej sa **dopravy** sa finančné prostriedky EÚ sústredia na zlepšenie prepojenia s medzinárodnou dopravnou sieťou a medziregionálne prepojenie v kontexte hlavných trendov stanovených v národnej dopravnej politike. V cestnej doprave bude hlavnou stratégiou všeobecne počas tohto obdobia financovania zlepšenie prepojenia medzi východom a západom modernizáciou "severnej trasy" D1 koridoru TEN a modernizácia centrálnej rýchlostnej komunikácie, trás R1 a R2. Hlavnou prioritou zostáva trasa D1, ktorá po dokončení bude spájať hlavné mesto s druhým najväčším mestom, Košicami na východe krajiny. Na túto trasu bude pridelených 200 mil. EURO z Kohézneho fondu na rekonštrukciu jej úsekov na štandard diaľnice. Tento prídelený odrazá dôležitosť takýchto tratí TEN v širšej európskej dopravnej politike. Modernizácia centrálnej rýchlostnej komunikácie, podporovaná z ERDF je nevyhnutne potrebná na zabezpečenie vyváženého regionálneho rozvoja. Umožní prístup do centra krajiny a podporí rozvoj aglomeračnej zóny ekonomického rastu Banská Bystrica/Zvolen. Toto je základným krokom otvorenia prístupu na trh pre túto dôležitú zónu ekonomického rastu a podporí účinky jej ďalšieho rozvoja na okolité regióny. Čo sa týka železničnej dopravy, elektrifikácia kľúčových dĺžok železničných tratí zredukuje cestovný čas, čím sa zvýši záujem zo strany cestujúcich. Zvýši sa tým aj konkurencieschopnosť nákladnej dopravy v porovnaní s cestnou prepravou. Okrem toho sa plánuje modernizácia signalizačných a bezpečnostných systémov na staniciach. Vybrané projekty budú dopĺňať rekonštrukčné práce, ktoré sa už realizujú s podporou z ISPA/Kohézneho fondu s cieľom elektrifikovať čo najväčšiu dĺžku železničných tratí a vybaviť trate moderným signalizačným systémom. V súvislosti s leteckou dopravou bude malá suma zo zdrojov ERDF venovaná na zlepšenie bezpečnosti a ochrany na regionálnych letiskách. To by malo otvoriť vzdialenejšie regióny pre rozvoj.

V rámci **druhej priority** je rozvoj **environmentálnej** štruktúry potrebný na podporu ekonomického rozvoja v regiónoch kľúčovým elementom výstavby základnej infraštruktúry krajiny. Podpora ERDF sa bude sústreďovať na najpálčivejšie problémy s ohľadom na dosiahnutie súladu s environmentálnou legislatívou EÚ do ukončenia prechodného obdobia.

Bude zmodernizovaná infraštruktúra na zabezpečenie požadovanej úrovne čistenia odpadových vôd a na ochranu a zlepšenie kvality pitnej vody, ako aj na zabezpečenie primeranej ochrany pred povodňami. Investície, ktoré sa už realizujú v oblasti čističiek odpadových vôd a zariadení na pitnú vodu za podpory ISPA/ Kohézneho fondu sú rozsiahle (> 10 mil. EURO) a pokrývajú hlavné centrá obyvateľstva. Podpora ERDF sa bude sústreďovať na malé doplnkové sanácie, ktoré rozšíria sieť na zvyšné aglomerácie. Celková podpora EÚ prostredníctvom rôznych nástrojov by mala prispieť k dosiahnutiu štandardov stanovených pre úpravu odpadových vôd (91/271/EEC) a pitnú vodu (Smernica 98/83/EC) po uplynutí prechodného obdobia. V súvislosti s protipovodňovou ochranou sa uskutočnia rekonštrukčné práce pozdĺž brehov riek tam, kde je to najviac potrebné.

V oblasti kvality ovzdušia budú podporované sanačné práce na vybraných teplárňach, spaľovniach a priemyselných závodoch na zníženie emisií, ktoré budú primerane podporované zmenou paliva na zníženie emisií, zavádzaním obnoviteľných zdrojov energie a modernejších, energeticky efektívnejších technológií.

Okrem toho budú realizované činnosti v oblasti odpadového hospodárstva na separáciu, regeneráciu, recyklovanie a opätovné využívanie odpadov a na rekultivácia skládok. Činnosti, ktoré majú byť financované budú stanovené v kontexte všeobecných národných a regionálnych plánov odpadového hospodárstva.

Cieľové opatrenia na zabezpečenie ochrany prírody budú podporované z ERDF. Budú sa týkať posilnenia podpornej infraštruktúry v chránených oblastiach Natura 2000 a prípravy a realizácie riadiacich plánov.

Tretia priorita miestnej infraštruktúry je zameraná na procesy obnovy a modernizácie vo všetkých regiónoch. Väčšina zdrojov ERDF sa použije na modernizáciu a sanáciu vybranej infraštruktúry v regiónoch. Doplnkové činnosti v rámci podporného programu na obnovu vidieka a krajiny a ochranu miestneho dedičstva zabezpečia sanácie na lokálnej úrovni. ERDF sa bude tiež sústreďovať na vytvorenie "inteligentných regiónov" zdôrazňovaním ekonomiky založenej na vedomostiach. S cieľom podporiť takýto prístup bude poskytnutá podpora aj na zriaďovanie inštitúcií v regiónoch.

Táto priorita bude realizovaná na pozadí na prebiehajúceho preberania právomocí samosprávnymi regiónmi a obcami. V tomto kontexte sa samosprávne regióny budú podieľať na riadení procesu obnovy, keďže sa budú priamo zúčastňovať na identifikácii potrieb a predkladaní výsledkov. Okrem toho proces preberania právomocí zreteľne odhalil potrebu viac sa sústrediť na racionalizáciu v školstve a zdravotníctve. To bude podporované z ERDF za plného partnerstva s národnými úradmi.

V podstate bude ERDF pomáhať pri obnove školských a zdravotníckych zariadení a zariadení sociálnych služieb/sociálnej starostlivosti, vrátane služieb poskytovaných úradmi práce a kultúrnych činností. Proces obnovy by sa mal sústreďovať na najzaostalejšie regióny a skupiny. Budovy sú často v schátralom stave, vybavenie je zastaralé alebo úplne chýba. Školská a zdravotnícka infraštruktúra, ktorá bola vybraná na obnovu bude mať tiež úžitok z inštalácie alebo modernizácie výpočtových a telekomunikačných zariadení. Vytváranie a rozvoj sociálnej infraštruktúry bude dopĺňať modernizácia, rozširovanie a zlepšovanie služieb zamestnanosti a rozvoj aktivačných programov pre uchádzačov o zamestnanie financované z ESF. S cieľom riešiť opätovný rozvoj a obnovu na miestnej úrovni, budú z ESF financované doplnkové kroky na zlepšenie úrovne odbornej prípravy a kvalifikácie pracovníkov síl zaangažovaných v rôznych sektoroch. V oblasti kultúry pôjdu investície do rozvoja a uchovania štátom vlastnených kultúrnych pamiatok a budov, ktoré budú mať v mnohých prípadoch multifunkčné využitie.

Okrem toho bude podporovaný proces širšieho rozvoja informačnej spoločnosti. Tento proces sa bude spočiatku sústreďovať na prístup verejnosti k Internetu a na pilotné projekty a vytvorenie e-štátnej správy. ERDF bude tiež podporovať vytváranie silnejších inštitúcií na regionálnej úrovni na obnovu miestnej infraštruktúry a prístupu širších. To bude dosiahnuté na úrovni samosprávnych regiónov s podporou zavádzania výpočtovej techniky, vypracovaním plánov regionálneho rozvoja a zriaďovaním regionálnych výborov rozvoja, ktoré sa budú skladať zo širokého spektra zainteresovaných strán.

Úprava a rozvoj vidieckych oblastí a zlepšenie kvality života pre vidiecke obyvateľstvo bude dosiahnuté rekonštrukciou malých infraštruktúr v rámci obcí.

Celkový úspech rozvojového úsilia v oblasti miestnej infraštruktúry bude tiež v značnej miere závisieť od schopnosti prepojiť takéto snahy o renováciu fyzickej infraštruktúry s doplnkovými činnosťami v ostatných sektorových operačných programoch, napr. s opatreniami modernizácie,

rozšírenia a rozvoja zamestnaneckých služieb a rozvoja aktívnych programov pre uchádzačov o zamestnanie v sektorovom operačnom programe pre ľudské zdroje.

6.1.4.4 SEKTOROVÝ OPERAČNÝ PROGRAM ĽUDSKÉ ZDROJE (Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR)

PRIORITA 1: Rozvoj aktívnej politiky trhu práce

Opatrenie 1.1: Modernizácia a zvýšenie rozsahu a kvality služieb a rozvoj aktívnych programov uchádzačov o zamestnanie

Opatrenie 1.2: Uľahčenie vstupu a návratu uchádzačov o zamestnanie na trh práce s osobitným dôrazom na znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie prostredníctvom podpory tvorby pracovných miest a samostatne zárobkovej činnosti

Opatrenie 1.3: Rozvoj vzdelávania a prípravy uchádzačov o zamestnanie s cieľom zlepšiť ich možnosti na trhu práce

PRIORITA 2: Posilnenie sociálnej inklúzie a rovnosti príležitostí na trhu práce

Opatrenie 2.1: Zlepšenie zamestnanosti skupín ohrozených sociálnym vylúčením

Opatrenie 2.2: Odstránenie prekážok rovnosti mužov a žien na trhu práce s dôrazom na zosúladenie pracovného a rodinného života

PRIORITA 3: Zvýšenie kvalifikácie a adaptability zamestnancov a osôb vstupujúcich na trh práce

Opatrenie 3.1: Prispôsobenie odbornej prípravy a vzdelávania požiadavkám spoločnosti založenej na vedomostiach

Opatrenie 3.2: Zvýšenie rozsahu, zlepšenie a širšie poskytovanie ďalšieho vzdelávania s cieľom zlepšiť kvalifikáciu a adaptabilitu zamestnancov

Opatrenie 3.3: Rozvoj poradenstva o povolaniach a zamestnaniach a systémov na predvídanie zmien kvalifikačných potrieb trhu práce

Programový kontext

Hoci úroveň zamestnanosti na Slovensku postupne vzrastá, stále je relatívne nízka v porovnaní s členskými štátmi EÚ. Problémom nie je nízka ekonomická aktivita, ale skôr vysoký počet registrovaných nezamestnaných, z ktorých mnohí nie sú pripravení znovu nastúpiť do zamestnania. To sa týka veľkej skupiny dlhodobo a veľmi dlhodobo nezamestnaných, ľudí s nízkou úrovňou odbornej prípravy a ľudí s kvalifikáciou, ktorá nezodpovedá potrebám trhu práce. Stratégiou Operačného programu je riešiť tento problém opatreniami aktívneho trhu práce, ktoré sú hlavne zamerané na skupiny znevýhodnené na trhu práce - ako napr. Rómov - a na zlepšenie ich šancí zamestnať sa.

Aby mali opatrenia aktívneho trhu práce čo najväčší dopad, musia byť uplatňované spôsobom, ktorý najlepšie zodpovedá individuálnym potrebám rôznych cieľových skupín. V súčasnosti, vzhľadom na nedostatočnú organizáciu a vybavenie nemôžu úrady práce zaručiť poskytovanie primeraných služieb svojim klientom a ich personál nie je v pozícii, aby mohol zaručiť vysokú kvalitu realizácie opatrení politiky aktívneho pracovného trhu.

Predpokladom pre úspešnú politiku pracovného trhu je preto modernizácia a skvalitnenie služieb úradov práce tak, aby boli schopné poskytovať primeranú pomoc všetkým uchádzačom o zamestnanie od prvého momentu, ako sa stanú nezamestnanými. Úrady práce by mali byť schopné poskytnúť každému uchádzačovi o zamestnanie program reintegrácie na trh práce. Budú vypracované individuálne akčné programy a ich realizácia sa bude monitorovať. V tejto súvislosti budú skvalitnené a rozšírené sprostredkovateľské a poradenské služby tak, aby poskytovali kompletný súbor služieb a pomoci pre uchádzačov o zamestnanie.

Sociálna izolácia na Slovensku je takmer vždy spojená s nezamestnanosťou. Väčšina osôb na okraji spoločnosti - to sa týka aj členov rómskej menšiny - sú osoby dlhodobo nezamestnané, ktoré stratili perspektívu reintegrácie na trh práce. Preto sa očakáva, že podpora ich šancí na znovuzískanie zamestnania a pomoc pri ich reintegrácii na trh práce použitím nástrojov politiky aktívneho trhu práce zmierni sociálnu izoláciu týchto skupín.

Sociálna izolovanosť má aj ďalšie príčiny, ktoré nemôžu byť riešené iba opatreniami politiky aktívneho trhu práce. Tento problém bude riešený prístupom, ktorý možno najlepšie vytvoriť a realizovať s pomocou miestnych združení za účasti samosprávnych orgánov, komunít a ďalších partnerských inštitúcií. Činnosti zamerané na tieto skupiny by mali zlepšiť ich prístup k sociálnym službám, zvýšiť zamestnanosť a ekonomický rozvoj na miestnej úrovni a skvalitniť činnosti poskytovania odbornej prípravy a poradenstva na lokálnej úrovni. Tieto činnosti budú tiež zamerané na tých registrovaných nezamestnaných, ktorý vyžadujú okrem opatrení politiky aktívneho trhu práce ďalšiu pomoc.

Ženy sú postihnuté horizontálnou a vertikálnou segregáciou na trhu práce, čo je často spojené s ich neschopnosťou zlúčiť pracovné a rodinné povinnosti.

Hoci formálne je úroveň vzdelanosti pracovných síl na Slovensku relatívne vysoká, kvalifikácia v mnohých prípadoch nie je dostatočná na podmienky modernej spoločnosti založenej na vedomostiach. Okrem toho, systém prvotného vzdelávania, hlavne systém stredných odborných škôl sa len pomaly prispôsobuje zmenám v potrebe kvalifikácie na trhu práce. Skrátka, príprava musí byť prispôbená požiadavkám. Systém ďalšieho vzdelávania je iba v zárodku a chýba mu jasná strategická orientácia. Nakoniec, rómske deti sú výrazne málo zastúpené v hlavnom prúde vzdelávania a tie, ktoré sú prijaté, často prepadnú. Programová stratégia preto zaujíma relatívne široký prístup na riešenie medzier v systéme vzdelávania a odbornej prípravy na Slovensku.

Programové ciele

Celkovým cieľom sektorového operačného programu je „**rast zamestnanosti na základe kvalifikovaných a flexibilných pracovných síl**“ a očakáva sa, že sa dosiahne postupne pomocou vzájomne previazaného súboru špecifických cieľov, priorít a opatrení.

Činnosti v rámci sektorového operačného programu sa budú sústreďovať na:

- zvýšenie flexibility trhu práce,
- podporu zamestnanosti,
- znižovanie nezamestnanosti (s hlavným dôrazom na prechádzanie a odstraňovanie dlhodobej nezamestnanosti),
- znižovanie rizika sociálnej izolovanosti u najzraniteľnejších skupín, hlavne u Rómov, zvyšovanie ich šancí zamestnať sa a umožnenie prístupu na trh práce,
- podporu rovnosti príležitostí pohlaví posilňovaním kompatibility pracovných a rodinných povinností,
- zvyšovanie kvalifikačného potenciálu pracovných síl celoživotným vzdelávaním.

Tieto ciele sektorového operačného programu budú riešené nasledovne:

Prvý cieľ je zameraný na rozšírenie a skvalitnenie programov, projektov, nástrojov a opatrení na podporu zamestnanosti registrovaných nezamestnaných. Je tiež zameraný na zvýšenie efektívnosti politiky aktívneho trhu práce s cieľom dosiahnuť rýchlejšiu integráciu nezamestnaných a hlavne dlhodobo nezamestnaných na trh práce. Prvý cieľ je "**zvyšovanie šancí zamestnať sa a flexibilita trhu práce**".

Druhý cieľ, "**rozvoj širokého trhu práce a rovnaké možnosti**" bude podporovať sociálnu integráciu zvyšovaním šancí zamestnať sa a možností integrácie pre rizikové skupiny (opäť sa to týka hlavne Rómov) na trhu práce a zosúladenie pracovných a rodinných povinností.

Tretí cieľ "**zvyšovanie kvalifikačného potenciálu a adaptability pracovných síl**" je zameraný na dosiahnutie lepšej zhody medzi kvalifikáciou, ktorou disponujú pracovné sily a kvalifikáciou, ktorá sa vyžaduje na pracovnom trhu. Je tiež zameraný na to, aby vzdelávací systém pripravoval vysoko

kvalifikované a adaptabilné pracovné sily. Zmeny v systéme celoživotného vzdelávania sa budú uskutočňovať postupne, takže tento aspekt bude splnený počas tohto obdobia programu iba čiastočne.

Súhrn priorít

Priority a opatrenia tohto sektorového operačného programu boli stanovené s cieľom naštartovať proces znižovania vysokého počtu nezamestnaných (z ktorých mnohí v súčasnosti nemajú šancu zamestnať sa), eliminovať regionálne rozdiely v nezamestnanosti a znížiť mieru nezamestnanosti v regiónoch, kde je podiel nezamestnaných veľmi výrazný. Okrem toho podpora všeobecnej a strednej odbornej kvalifikácie obyvateľstva ako celok nielenže zlepši zásobovanie trhu práce, ale aj zníži riziká sociálnej izolácie naviac znevýhodnených skupín obyvateľstva.

Celkovým cieľom **prvej priority**, a to rozvoj **politiky aktívneho trhu práce** je zlepšiť pre nezamestnaných šance zamestnať sa za účelom rýchlejšej integrácie nezamestnaných, a hlavne dlhodobo nezamestnaných na trh práce. Táto priorita sa zameriava aj na modernizáciu úradov práce tak, aby mohli poskytovať lepšie poradenstvo v oblasti voľby zamestnania a nachádzania pracovných miest a efektívnejšiu pomoc pre nezamestnaných v ich úsilí zvýšiť šance zamestnať sa. Realizuje sa progresívny proces vytvárania integrovaných možností pre uchádzačov o zamestnanie vrátiť sa na trh práce, ktorý kombinuje rôzne nástroje politiky aktívneho pracovného trhu na základe individuálneho akčného programu pre každého uchádzača o zamestnanie. V rámci tejto priority sa bude zvláštna pozornosť venovať potrebám rómskej menšiny, ako aj mladým nezamestnaným.

Cieľom **druhej priority**, ktorou je **posilnenie sociálnej integrácie a rovnosť príležitostí na trhu práce**, je zlepšenie sociálnej integrácie izolovaných skupín obyvateľstva poskytovaním pracovných príležitostí a zlepšovaním ich šancí zamestnať sa. Hlavná pozornosť sa bude venovať miestnym a regionálnym združeniam činným v tejto oblasti, v ktorých budú mať účasť izolované skupiny, ako napr. Rómovia. Vzhľadom k tomu, že otázka rovnakých príležitostí pre ženy a mužov je prítomná vo všetkých prioritách ako horizontálny aspekt, táto priorita sa bude sústreďovať na zosúladenie práce a rodiny, čo bude hlavným predpokladom rovnosti medzi mužmi a ženami na pracovnom trhu.

Tretia priorita - zvyšovanie kvalifikácie a adaptability ľudí v pracovnom procese a tých, ktorí vstupujú na pracovný trh, ktorá bude mať priamy dopad na zlepšenie kvalifikačného potenciálu a adaptability pracovných síl prispeje ku všetkým trom špecifickým cieľom tohto sektorového operačného programu. Je zameraná na zamestnané osoby a študentov škôl druhého a tretieho stupňa. Táto priorita je tiež zameraná na lepšiu orientáciu základného a stredného odborného vzdelávania na potreby trhu práce. Okrem toho sa tretia priorita bude zameriavať na zvyšovanie účasti Rómov na hlavnej forme vzdelávania, odstraňovanie oddeleného prístupu k Rómom vo vzdelávacom procese a bude riešiť aj otázku predčasných odchodov zo školy žiakov zo sociálne znevýhodnených skupín, vrátane rómskych detí. Čo sa týka ďalšieho vzdelávania, kde sa hlavný dôraz kladie na zlepšenie adaptability zamestnaných osôb sa bude venovať pozornosť aj zvýšeniu kvalifikácie štátnych zamestnancov, čím sa zvýši efektivita verejnej správy.

6.1.4.5 JEDNOTNÝ PROGRAMOVÝ DOKUMENT CIEĽ 2 (Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR)

PRIORITY 1 Podpora hospodárskych činností a trvalo udržateľného rozvoja cieľovej oblasti

Opatrenie 1.1. Rozvoj malého a stredného podnikania

Opatrenie 1.2. Podpora spoločných služieb pre podnikateľov

Opatrenie 1.3. Rozvoj podnikateľských aktivít a služieb v oblasti cestovného ruchu a rekreácie

Opatrenie 1.4. Dokončenie infraštruktúry spojenej s cestovným ruchom a rekreáciou

Opatrenie 1.5. Obnova a rozvoj obcí a zachovanie kultúrneho dedičstva

Celkovým cieľom jednotného programového dokumentu - Cieľ 2 je "rast konkurencieschopnosti vo sfére malých a stredných podnikov, cestovného ruchu a zvýšenie príťažlivosti cieľových regiónov pre svojich obyvateľov", ktorý prepája celkový cieľ a špecifické ciele Národného rozvojového programu,

hlavne v oblasti zvýšenia konkurencieschopnosti v priemysle a službách a podpory vyváženého regionálneho rozvoja.

Stratégia JPD - Cieľ 2 sa bude zameriavať na hospodársky rozvoj okolia Bratislavy. V tomto zmysle dopĺňa stratégiu Rámca podpory Spoločenstva a je postavená na znižovaní rozdielov v rozvoji a na využívaní pôsobenia zón ekonomického rastu ako motora pre okolitú oblasť. Centrom záujmu bude podpora rozvoja v regióne, ako aj zvyšovanie kvality života, hlavne vo vidieckych oblastiach. To sa dosiahne stimulovaním ekonomickej činnosti v regióne (hlavne rozvojom malých a stredných podnikov a zabezpečením lepšej podnikateľskej a miestnej infraštruktúry), ako aj zvyšovanie kvality služieb cestovného ruchu. Hnacou silou bude využívanie potenciálu Bratislavy ako zóny ekonomického rastu pre rozvoj širšieho bratislavského regiónu NUTS II.

Z operačného hľadiska sú prepojenia na Rámec podpory Spoločenstva obzvlášť zreteľné v prípade sektorového operačného programu priemysel a služby, ktorý bude tiež financovať revitalizáciu kultúrneho dedičstva, rozvoj cestovného ruchu a bežných služieb pre podnikateľov. Sústredením pozornosti na vidiecke stavby dopĺňa Cieľ 2 Jednotného programového dokumentu aj Plán rozvoja vidieka.

6.1.4.6 JEDNOTNÝ PROGRAMOVÝ DOKUMENT CIEĽ 3 (Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR)

Obsah dvoch priorit jednotného programového dokumentu NUTS II - Bratislava - Cieľ 3 je podobný ako obsah Operačného programu pre rozvoj ľudských zdrojov. Prepojenie je obzvlášť úzke medzi prioritami 1 a 2 Operačného programu pre rozvoj ľudských zdrojov a prioritou 1 JPD - Cieľ 3 (Rozvoj politiky aktívneho trhu práce a sociálnej integrácie). Avšak vzhľadom k tomu, že nezamestnanosť je bratislavskom regióne nižšia ako v ostatných častiach krajiny, Cieľ 3 Samostatného programového dokumentu sa bude sústreďovať viac na návrat skupín ohrozených sociálnou izoláciou do pracovného procesu. Nezamestnaní budú môcť využívať viac kvalitných služieb poskytovaných úradmi práce. Modernizácia a aktivizácia úradov práce je dôležitou zložkou oboch programových dokumentov.

Podobnosť jestvuje aj medzi prioritou 3 Operačného programu pre ľudské zdroje (Rozvoj celoživotného vzdelávania a schopnosť prispôbena a trhu práce) a prioritou 2 Samostatného programového dokumentu - Cieľ 3 (Rozvoj celoživotného vzdelávania a podpora výskumu a vývoja v kontexte zvyšovania kvality ľudských zdrojov). Špecifická situácia bratislavského regiónu sa prejavuje v zameraní na podporu výskumu a vývoja a v rozsahu školení, ktoré uspokojia kvalifikačné potreby novovznikajúcich alebo reštrukturalizovaných podnikov.

6.1.5 ROVNAKÉ PRÍLEŽITOSTI PRE MUŽOV A ŽENY

Slovenská legislatíva je úplne zosúladená so smernicami:

- smernica Rady č. 86/613/EHS o uplatňovaní zásady rovnakého zaobchádzania s mužmi a ženami vykonávajúcimi činnosť ako samostatne zárobkovo činné osoby vrátane činnosti v poľnohospodárstve a o ochrane samostatne zárobkovo činných žien počas tehotenstva a materstva,
- V súlade so smernicou Rady č. 92/85/EHS o bezpečnosti a ochrane zdravia tehotných zamestnankýň, zamestnankýň krátko po pôrode a dojčiacich zamestnankýň podľa Zákonníka práce sú pracovnoprávne vzťahy v dobe tehotenstva alebo materstva chránené zákonom vo zvýšenej miere. Novela Zákonníka práce č. 297/1999 Z. z. uložila zamestnávateľom osobitné povinnosti na vykonávanie opatrení, aby tieto ženy neboli vystavené riziku pri výkone práce, čím sa dosiahol úplný súlad s touto smernicou.

Smernica Rady č. 76/207/EHS o vykonávaní zásady rovnakého zaobchádzania s mužmi a ženami, pokiaľ ide o prístup k zamestnaniu, odbornej príprave a postupu v zamestnaní a o pracovné podmienky je implementovaná do slovenskej legislatívy:

- novelou zákona o zamestnanosti s účinnosťou od 1. decembra 1999 v súlade s touto smernicou posilnila zásadu rovnakého zaobchádzania v zamestnaní vložením výslovného zákazu zverejňovať ponuky o zamestnaní, ktoré by obsahovali akékoľvek obmedzenia a diskrimináciu podľa rasy, farby pleti, jazyka, pohlavia, sociálneho pôvodu, veku, náboženstva, politických alebo iných názorov, politickej príslušnosti, odborovej činnosti, príslušnosti k národnosti alebo etnickej skupine alebo iného postavenia,
- v súlade so smernicou sa zrušil zákaz nočnej práce žien ostatnou novelou Zákonníka práce s účinnosťou od 1. decembra 1999,
- návrhom nového Zákonníka práce sa implementuje ostatné ustanovenie tejto smernice, podľa ktorého sa umožňuje zamestnancovi, ktorý sa považuje za poškodeného v dôsledku porušenia zásady rovnakého zaobchádzania domáhať sa svojich práv súdnou cestou.

Rovnosť odmeňovania vyplývajúca zo smernice Rady č. 75/117/EHS o aproximácii zákonov členských štátov o uplatňovaní zásady rovnakej odmeny pre mužov a ženy je zabezpečená už v platnom Zákonníku práce, a to v čl. III Základných zásad. Návrh nového Zákonníka práce výslovne zakotvuje rovnaké mzdové podmienky pre mužov a ženy ako aj individuálne právo zamestnanca na rovnakú mzdu za prácu rovnakej zložitosti, zodpovednosti a namáhavosti, vykonávanú pri rovnakých pracovných podmienkach a pri dosahovaní rovnakej výkonnosti a výsledkov práce.

Vo vzťahu k smernici Rady č. 79/7/EHS o postupnom vykonávaní zásady rovnakého zaobchádzania s mužmi a ženami vo veciach súvisiacich so sociálnym zabezpečením:

- novelou zákona č. 193/1994 Z. z. o prídavkoch na deti a o príplatku k prídavkom na deti v znení zákona č. 174/1999 Z. z. s účinnosťou od 1. augusta 1999 bola odstránená právna úprava o preferencii matky pri uplatňovaní nároku na prídavky na deti v situáciách, keď sa rodičia nevedia dohodnúť, čím sa dosiahla úplná rovnosť zaobchádzania pre mužov a ženy a súlad so smernicou,
- v zákone č. 123/1996 Z. z. o doplnkovom dôchodkovom poistení v znení neskorších predpisov je zásada rovnakého zaobchádzania pre mužov a ženy vyplývajúca zo smernice v plnom rozsahu implementovaná,
- dodržiavanie zásady rovnakého zaobchádzania s mužmi a ženami vyplývajúcej z tejto smernice bude zabezpečené prijatím zákona o sociálnom poistení (2002), ktorý bude novo upravovať problematiku dôchodkového zabezpečenia/poistenia (napr. dôchodkový vek, výpočet invalidného dôchodku, odstráni rozdielne podmienky nároku na vdovský a vdovecký dôchodok, úpravu dôchodku z dôvodu jediného zdroja príjmu, ktorý sa prednostne poskytuje vždy mužovi).

V návrhu nového Zákonníka práce sa ukladá povinnosť zamestnávateľa informovať zamestnanca o ustanoveniach týkajúcich sa rovnakého zaobchádzania. Výslovne sa zakotvuje možnosť zamestnanca obrátiť sa na príslušný súd aj vtedy, ak sa považuje za poškodeného v dôsledku neuplatnenia zásady rovnakého zaobchádzania s tým, že dôkazné bremeno o tom, že nejde o diskrimináciu založenú na pohlaví, bude mať zamestnávateľ. Súčasne nový Zákonník práce bude obsahovať ustanovenia o definovaní nepriamej diskriminácie v súlade so smernicou Rady č. 97/80/ES o dôkaznom bremene v prípadoch diskriminácie na základe pohlavia.

V súvislosti so smernicou Rady č. 96/34/ES o rámcovej dohode o rodičovskej dovolenke, uzavretej medzi UNICE (Únia priemyselných odvetví Európskeho spoločenstva), CEEP a ETUC (Európska konfederácia odborov) v znení smernice Rady č. 97/75/ES, ktorá zakotvuje dohodu o neprenosnosti práva na rodičovskú dovolenku, návrh nového Zákonníka práce zakotvuje nárok muža na materskú dovolenku v rovnakom rozsahu ako nárok matky dieťaťa za podmienky, že sa o dieťa stará od jeho narodenia.

Ako jasne vyplýva z vyššie uvedených informácií, v jednotlivých opatreniach neexistujú žiadne legislatívne prekážky pre zaangažovanosť oboch pohlaví.

6.1.6 SÚLAD S MEDZINÁRODNÝMI ZÁVÄZKAMI, ZÁVÄZKAMI SPOLOČENSTVA A NÁRODNÝMI ZÁVÄZKAMI

6.1.6.1 MEDZINÁRODNÉ ZÁVÄZKY

Dohovor o biologickej diverzite (Rio de Janeiro 1992)
Dohor o mokradiach a o ich medzinárodnom význame (Ramsar 1971)
UNESCO Dohovor o ochrane svetového kultúrneho a prírodného dedičstva (Paríž 1972)
Kyótsky protokol (1998)
Ministerské konferencie o ochrane lesov v Európe.

Tieto medzinárodné záväzky boli implementované do národných stratégií a legislatívy SR.

6.1.6.2 ZÁVÄZKY SPOLOČENSTVA

NATURA 2000 (Smernice 79/409/EHS a 92/43/EHS)

Harmonizácia národnej legislatívy s legislatívou EÚ v oblasti ochrany prírody znamená predovšetkým transpozíciu a implementáciu dvoch smerníc, ktoré sú základným právnym nástrojom ochrany prírody v EÚ a to Smernica Rady 79/409/EHS o ochrane voľne žijúcich vtákov (Smernica o vtákoch) a Smernica Rady 92/43/EHS o ochrane biotopov, voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín (Smernica o biotopoch).

Transpozícia smerníc (Smernice o biotopoch a Smernica o vtákoch) a rozhodnutie Komisie 97/266/ES, týkajúce sa informácií o štruktúre usporiadania území NATURA 2000, nadobudla účinnosť v Zákone NR SR 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny (ďalej len zákon), ktorý bol schválený 25.7.2002. Návrh bol vytvorený spolu so schválením právneho rámca spracovania území NATURA 2000 a ich ochrany.

Sieť NATURA 2000 (v súlade s § 28 zákona „súvislá európska sústava chránených území“) pozostáva z území navrhnutých za chránené na základe:

- kritérií určených v Smernici o vtákoch – osobitne chránené územia – SPA, v súlade so zákonom klasifikovaných chránených vtáčích území (§ 26 zákona)
- kritérií určených v Smernici o biotopoch – osobitné územia ochrany – SAC, v súlade so zákonom klasifikovaných území európskeho významu (§ 27, odsek 10 zákona).

Na základe kritérií národný zoznam predpísaných území európskeho významu (SPI), ktorý po schválení vládou SR je predložený Európskej komisii. Po schválení Európskou komisiou, územia budú navrhnuté ako niektoré z kategórií chránených území, napr. chránený areál, národná rezervácia, prírodná národná rezervácia alebo ako zóny chráneného územia (§ 27, odsek 10 zákona).

Zoznamy druhov a biotopov európskeho významu boli prenesené z príloh Smernice o vtákoch a Smernice o biotopoch do príloh vyhlášky Ministerstva životného prostredia SR č. 24/2003 vykonávajúcej k Zákonu č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny.

Vypracovanie národných zoznamov SPA a SAC území

Chránené vtáčie územia

- Marec 2003 – vypracovanie vedeckého návrhu
- Apríl 2003 – vnútrorezortné pripomienkové konanie na MŽP SR
- Júl 2003 – národný zoznam chránených vtáčích území schválený vládou SR
- Júl – November 2003 – príprava vyhlášok chránených vtáčích území, rokovania s vlastníkami
- Apríl 2004 – predloženie národného zoznamu Európskej komisii

Nitrátová smernica (91/676/EHS)

Pre implementáciu Smernice 91/676/EHS týkajúca sa ochrany vôd pred znečistením spôsobeným dusičnanmi z poľnohospodárskych zdrojov (Výskumný ústav pôdoznalectva a ochrany pôdy Bratislava) bola v roku 1999 vypracovaná štúdia „Ochrana vodných zdrojov pred znečistením spôsobeným poľnohospodárskymi aktivitami“

Táto štúdia poukazuje na výsledné údaje kryjúce danú oblasť Slovenskej republiky:

- Klasifikácia intenzity hnojenia (minerálne hnojivá)
- Klasifikácia hnojenia dusíkom vo forme organických hnojív
- Hodnotenie potenciálu vodných zdrojov znečistených vodnou eróziou
- Hodnotenie potenciálu vytvoreného dusíka v pôde

Postup pri implementácii Smernice 91/676/EHS

- Kódex správnej poľnohospodárskej praxe – Ochrana vôd bol schválený Ministerstvom pôdohospodárstva Slovenskej republiky a vydaný v roku 2001 –
- Zákon č. 184/2002 Z.z. a o zmene a doplnení niektorých zákonov (vodný zákon), ktorým bola implementovaná smernica do národnej legislatívy je v gescii , Ministerstva životného prostredia SR (ďalej MŽP SR). .
- Nariadenie vlády SR č. 249/2003 Z.z. ktorým sa ustanovujú citlivé a zraniteľné oblasti (v gescii MŽP SR). Podľa tohto nariadenia bolo 1546 obcí vyhlásených za územia zraniteľných a citlivých oblastí. Zraniteľné oblasti sú znázornené na mape a celkovo predstavujú približne 62 % výmery poľnohospodárskej pôdy Slovenskej republiky. Zraniteľné oblasti sú definované ako územia využité pre poľnohospodárske účely, ktoré sú odvodnené povrchovou alebo podzemnou vodou, ak koncentrácia dusíka v podzemnej vode je vyššia ako 50 mg.l^{-1} alebo ak by táto hodnota mohla byť prekročená
- Vyhláška MP SR ktorou sa ustanovuje Program poľnohospodárskych činností vo vyhlásených zraniteľných oblastiach pripravilo Ministerstvo pôdohospodárstva SR a nadobudne účinnosť k 1.máju 2004. Obsahuje základné opatrenia na redukcii znečistenia povrchových a podzemných vôd hnojivami aplikovanými na poľnohospodársku pôdu, obmedzenia hnojenia alebo aplikácie hnojív s obsahom dusíka na poľnohospodársku pôdu v súlade so správnou poľnohospodárskou praxou, čas, kedy nie je dovolená ich aplikácia na poľnohospodársku pôdu, uskladňovacie kapacity miest a nádrží pre maštalný hnoj.

EMAS (Systém environmentálne orientovaného riadenia a auditu) a IPPC (Integrovaná prevencia a kontrola znečisťovania) Smernica (96/61/ES)

Na základe Nariadenia (ES) č. 761/2001 Európskeho parlamentu a Rady z 19.3.2001, NR SR prijala Zákon 468/2002 Z.z. o systéme environmentálne orientovaného riadenia a auditu. Zákon ustanovuje podmienky a postupy na báze dobrovoľnej účasti v systéme environmentálne orientovaného riadenia a auditu. EMAS je prístupný všetkým organizáciám (fyzické osoby - podnikatelia, právne subjekty vrátane nadácií, neziskových organizácií, asociácií alebo verejných orgánov), ktoré sa dobrovoľne zaviazajú k hodnoteniu a zlepšovaniu svojho environmentálneho prínosu.

Slovenská republika má vypracovaný Systém environmentálneho manažérstva (EMS) v súlade s medzinárodnými normami ISO 14000 a normou STN EN ISO 14001. EMS ako systém riadenia v organizáciách, ktorý sa zameriava na ochranu životného prostredia, poskytuje organizáciám metódu, aby systematicky riadili svoje environmentálne aktivity, produkty a služby a napomáhali plniť environmentálne záväzky a ciele. Skúsenosti organizácií, ktoré používajú EMS vo svojich podnikoch, poukazujú na vzostup ich konkurencieschopnosti. Efekty zo zníženia prevádzkových nákladov a zlepšenia vzťahov medzi novými a starými klientmi sú vyššie ako náklady na zavedenie systému environmentálneho manažérstva. V regióne NUTS II – Bratislava je približne 20 podnikov, ktoré majú certifikát EMS. Spoločnosti sú situované hlavne v Bratislave a dva podniky sa nachádzajú v okrese Malacky.

Organizácia musí byť zaregistrovaná v EMAS, pretože po registrácii organizácie sa povoľuje používať logo EMAS, ktoré znamená, že organizácia tvorí podmienky pre udržanie a zvyšovanie ekonomickej efektívnosti, spĺňa požiadavky trvalo udržateľného rozvoja a má lepšie podmienky na presadenie sa v medzinárodnej konkurencii.

Nový prístup k ochrane životného prostredia predstavuje Smernica Rady č. 96/61/ES o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania (IPPC), ktorej zmyslom je dosiahnuť vysoký štandard ochrany životného prostredia ako celku, napr. nehodnotiť oddelene vplyv činností na jednotlivé zložky ŽP, ale nájsť optimálne riešenie možných vplyvov na kvalitu ŽP a zdravie ľudí. V podstate smernica IPPC je o minimalizácii znečistenia z rôznych zdrojov.

V súvislosti so smernicou IPPC, slovenské orgány prijali zákon č. 245/2003 o IPPC, ktorý vstúpil do platnosti od 31.7.2003. Zákon upravuje zmenu povolenia pre vybrané kľúčové zdroje znečistenia,

ktoré vedie k transformácii integrovaného povolenia. IPPC je spojené so znečistením, ktoré je zapríčinené priemyselnými činnosťami a nahrádza tzv. zložkové dekréty, stanoviská, vyhlásenia a súhlasy.

Podniky nemajú dovolené vykonávať činnosť s výnimkou tých, ktoré majú na to povolenie. Povolenia sa musia zakladať na koncepte Najlepšie dostupných techník (BAT). V mnohých prípadoch BAT znamená radikálne environmentálne zlepšenie a niekedy bude pre podniky veľmi ťažké adaptovať sa na BAT.

Termíny pre vydanie integrovaného povolenia sú nasledovné:

- nové zdroje - do dátumu vstupu SR do EÚ
- existujúce zdroje - najneskôr do 8 rokov od nadobudnutia účinnosti IPPC smernice, t.j. do 30.10.2007.

Slovenská legislatíva nepokrýva oblasť ochrany ovzdušia v plnom súlade s legislatívou EÚ. Slovenská republika žiada o sedemročné prechodné obdobie (do 31.12.2010) v súvislosti s implementáciou Smernice Rady 94/63/ES o emisiách prchavých organických látok pochádzajúcich z uskladňovania nafty a jej distribúcii z terminálov k servisným staniciam.

Implementácia *acquis* v oblasti odpadového hospodárstva je veľmi náročná a to zvlášť vo vzťahu k potrebe zabezpečenia požadovaných fondov. Slovenská republika žiada prechodné trojročné obdobie do 31.12.2006 pre implementáciu Smernice o spaľovaní nebezpečných odpadov (94/67/ES).

Napriek faktu, že podstatný rozsah záväzkov bude prijatý dátumom vstupu do EÚ, oblasť ochrany vôd zostáva problematickou z hľadiska jej plnej realizácie. Slovenská republika preto požaduje prechodné obdobia. Prechodné obdobie trvajúce do konca roku 2008 je potrebné pre implementáciu Smernice Rady 98/83/ES o kvalite vody plánovanej pre spotrebu obyvateľstvom (pitná voda).

Plná implementácia Smernice Rady 91/271/EHS týkajúca sa spracovania mestských odpadových vôd vyžaduje prechodné obdobie do roku 2015. Implementácia Smernice Rady 76/464/EHS o znečistení zapríčinenom istými nebezpečnými látkami prenikajúcimi do životného prostredia nemá doteraz určené prechodné obdobie. Plná implementácia Smernice Rady 91/676/EHS o ochrane vôd pred znečistením zapríčineným dusičnanmi z poľnohospodárskych zdrojov bude zabezpečená v roku 2008.

Posudzovanie vplyvov na životné prostredie (EIA)

Zákon 127/1994 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie bol zosúladený s podmienkami Smerníc Rady 85/337/EHS a 97/11/ES o posudzovaní vplyvov určitých verejných a súkromných projektov na životné prostredie. Zákon bol novelizovaný zákonom 391/2000 Z.z. čím sa zaistila úplná harmonizácia s oboma smernicami. Dňa 18.11.1999 Slovenská republika ratifikovala UN/EHS Dohovor o posudzovaní vplyvov na životné prostredie.

Zákon spolu s vyhláškou Ministerstva životného prostredia SR č. 52/1995 Z.z. o zozname odborne spôsobilých osôb, predstavujú účinný systém komplexného posúdenia predpokladaných vplyvov (pozitívnych i negatívnych) na životné prostredie pre pripravované stavby, zariadenia a iné činnosti pred rozhodnutím o ich povolení podľa osobitných predpisov.

Zákon upravuje postup pri komplexnom odbornom a verejnom posudzovaní pripravovaných stavieb, zariadení a iných činností určených podľa tohto zákona (ďalej len "činnosť") pred rozhodnutím o ich povolení podľa osobitných predpisov, ako aj pri hodnotení návrhov niektorých rozvojových koncepcií (§35) a všeobecne záväzných právnych predpisov z hľadiska ich predpokladaného vplyvu na životné prostredie.

V prílohe 1, zákona 391/2000 Z.z sú uvádzané prahové hodnoty pre jednotlivé typy činností na základe ktorých sa posudzuje predkladaný zámer.

6.1.6.3 NÁRODNÉ ZÁVÄZKY

Príloha C poskytuje úplný zoznam minimálnych požiadaviek spojených so životným prostredím, hygienou a životnými podmienkami zvierat.

6.2 POPIS A VPLYV OSTATNÝCH OPATRENÍ

Kapitola 6.1.4 opisuje opatrenia každého sektorového operačného programu v spojení na Národný rozvojový plán.

Kódex správnej farmárskej praxe je v prílohe C.

6.3 OPATRENIA TERITORIÁLNEHO VÝZNAMU

Plán rozvoja vidieka má nasledovné opatrenia (členenie z hľadiska oblastí):

Opatrenie 1 - Investície do poľnohospodárskych podnikov – Cieľ 2

Opatrenie 2 - Vzdelávanie- Cieľ 2

Opatrenie 3 - ZNEVÝHODNENÉ OBLASTI- horizontálne (Cieľ 1 a 2)

Opatrenie 4 - PLNENIE NORIEM SPOLOČENSTVA - horizontálne (Cieľ 1 a 2)

Opatrenie 5 - AGROENVIRONMENTÁLNA PODPORA – horizontálne (Cieľ 1 a 2)

Opatrenie 6 – Zlepšenie spracovania a predajnosti poľnohospodárskych produktov - Cieľ 2

Opatrenie 7 – Lesné hospodárstvo - Cieľ 2

Opatrenie 8 – ZALESŇOVANIE POĽNOHOSPODÁRSKEJ PÔDY - horizontálne (Cieľ 1 a 2)

Opatrenie 9 – Pozemkové úpravy - Cieľ 2

Opatrenie 10 – Diverzifikácia poľnohospodárskych činností - Cieľ 2

Opatrenie 11 – PODPORA PRE POLOSAMOŽASOBITEĽSKÉ FARMY - horizontálne (Cieľ 1 a 2)

Opatrenie 12 – ODBYTOVÉ ORGANIZÁCIE VÝROBCOV – horizontálne (Cieľ 1 a 2)

Opatrenie 13 – TECHNICKÁ POMOC

Opatrenie 14 – PRÍPLATKY K PRIAMYM PLATBÁM – horizontálne (Cieľ 1 a 2)

Znevýhodnené oblasti a oblasti s environmentálnymi obmedzeniami

Oblasti, ktoré sú identifikované ako znevýhodnené oblasti a ako oblasti s environmentálnymi obmedzeniami, reprezentujú 1 347 164 ha (v roku 2006), čo je 28 % celkovej rozlohy Slovenskej republiky a 58 % rozlohy poľnohospodárskej pôdy.

Oblasti s environmentálnymi obmedzeniami

Počas rokov 2004-2006 Ministerstvo životného prostredia bude postupne individuálne vyhlasovať vtáčie územia a to nasledovne:

Vyhlasovanie chránených vtáčích území (SAP)

SAP (do 1.1.2005)	Celkovo (ha)	Poľnohospodárska pôda (ha)
Horná Orava	66 162	21 152
Malé Karpaty	55 764	4 295
Sysľovské polia	1 933	1 850
Dubnické štrkovisko	60	4
Lehnice	2 660	2 149
Poľana	37 669	11 041
Východoslovenská rovina	24 544	19 219

SAP (do 1.1.2006)	Celkovo (ha)	Poľnohospodárska pôda (ha)
Dolné Považie	35 907	27 724
Ostrovne lúky	8 729	6 587
Morava	28 486	11 641
Medzibodrožie	35 754	20 476

Celkovo bude v roku 2006 vyhlásených 121 400 ha poľnohospodárskej pôdy ako územia s environmentálnymi obmedzeniami.

6.4 ČASOVÝ HARMONOGRAM A SPRÍSTUPNENIE OPATRENÍ

Všetky opatrenia podporované v Pláne rozvoja vidieka Slovenskej republiky 2004 – 2006 budú aplikovateľné od roku 2004, okrem podopatrenia Poradenstvo, ktoré je časťou opatrenia Plnenie noriem Spoločenstva. Toto podopatrenie bude sprístupnené v roku 2005 po akreditácii poradenského systému.